

Perež.

6/1

ISGRAFIKA

ISGRAFIKA BARÁTOK KÖRE ÉRTESÍTŐJE

MŰVÉSZLISTA - LIST OF ARTISTS - LISTE DES ARTISTES

ASZÓDI WEIL Erzsébet
1088 Budapest
József krt. 11.

ÁGOTHA Margit
1017 Budapest
Mártírok útja 50/52.

BANGA Ferenc
1144 Budapest
Szentmihályi u. 25

BOGNÁR Zoltán
8200 Veszprém
Stromfeld A. u. 7/b.

BORDÁS Ferenc
1975 Budapest
Tanács krt. 5.

CSIBY Mihály
1165 Budapest
Szabadság u. 92.

CSOHÁNY Kálmán
1025 Budapest
Kapy u. 3.

DISKAY Lenke
1025 Budapest
Józsefhegyi u. 11.

FELEDY Gyula
3529 Miskolc
Csabai kapu 20.

FERY Antal
1117 Budapest
Fehérvári ut 7.

FÜLE Mihály
1112 Budapest
Fehérló u. 4.

GACS Gábor
1118 Budapest
Kelenhegyi ut 12/14.

GÁCSI Mihály
6800 Hódmezővásárhely
Gasztonyi J. u. 12.

GÁL Ferenc
1024 Budapest
Mártírok útja 15/17.

GRUBER György
1012 Budapest
Várfok u. 16/18.

GYULAI Liviusz
1066 Budapest
Lenin krt. 80.

HAJÓS ÉVA
1023 Budapest
Árpád fejedelem u. 20.

JÓZSA János
4032 Debrecen
Móricz Zs. u. 6.

JURIDA Károly
1121 Budapest
Pelsőc u. 6.

KASS János
1132 Budapest
Gyöngyház u. 12.

KÉKESI László
1024 Budapest
Mártírok útja 31/33.

KISS Teréz
1023 Budapest
Harcsa u. 2.

KOMJÁTHY Anna
1077 Budapest
Baross tér 15.

KONDOR Lajos
1124 Budapest
Vércse u. 37.

KOPASZ Márta
6721 Szeged
Bécsi krt. 8/16. E

KÓRUSZ József
1023 Budapest
Harcsa u. 2.

KOVÁCS Imre
1144 Budapest
Szentmihályi ut 24/7.

KŐHEGYI Gyula
1165 Budapest
Harmat u. 70.

LÁNG Rudolf
1055 Budapest
Néphadsereg u. 15.

LENKEY Zoltán
3529 Miskolc
Csabai kapu 20.

LŐRÁNT János
3100 Salgótarján
Schuyer F. u. 23.

MARTYN Ferenc
7621 Pécs
Toldi M. u. 4.

MENYHÁRT József
4029 Debrecen
Április 4. u. 15.

NAGY Zoltán
1181 Budapest
Dobozi u. 57.

NECHÁNSZY József
1146 Budapest
Csantavér köz 10.

PÁSZTOR Gábor
1054 Budapest
Széchenyi u. 1.

CEGLÉDI ŐSZ '75

BESZÁMOLÓ A II. ORSZÁGOS KISGRAFIKAI KIÁLLÍTÁSRÓL

ed városának nevét a külföldi kisgrafikabarátok is mindinkább kezdik meg-
ni. Ha nem is tudják a várost felkeresni, az ottani gyűjtők, a kisgrafika-
ok találkozóinak, valamint az ottan megrendezett kiállítások hírei hozzá-
nak ehhez a megismeréshez. Az 1975. év őszén megrendezett II. Ország-
Kisgrafikai Kiállítás méltó folytatása volt a szép kezdeményezésnek. A
di Kossuth Művelődési Ház vezetősége megértette a kisgrafikabarátok ki-
gát, magáévá tette törekvéseiket. Ebben nagy szerepe volt a lelkes kol-
vára támaszkodó, agilis Nagy László Lázárnak, akinek vállain nyugodott a
zés szerteágazó terhe. 1975. október 12-én volt a megnyitó és azon nem-
a ceglédi közönség vett részt, hanem szép számmal érkeztek műbarátok,
szek az ország számos vidékéről. Az áttekinthető módon, gondosan előké-
t kiállítást, mely negyven művész közel 180 grafikáját mutatta be, gra-
életünk köztisztelőben álló kimagasló alakja, a KBK elnöke, Varga
or Lajos nyitotta meg. Szavai kapcsolatot teremtettek a közönség és a
tott művek között.

állítás alkalmából pályázatot is hirdetnek. Ennek első díját Perei Zoltán
e el. Groteszk, különleges formavilágú műveit mindegyre többen kedvelik
A fametszés primitíven ősi formáját műveli, de ebben a primitívségben tu-
művészi felfogás, a fa anyagszerűségének tökéletes kihasználása

Fery

FERY Antal fametszete X2 és STETTNER Béla linómetszete

rejlük. Diskay Lenke, a II. díj nyertese, mai kisgrafikaéletünk egyik legegynibb hangú képviselője. Színes fametszetei dekoratívak, öncélúság nélkül, mindenével mindig tartalmas és mentes a közhelyektől. A III. díjat Kovács Imre nyerte 3 lapból álló "Permetezés" c. sorozatával. A rézkarc nemes hagyományait alkalmazza korszerű módon, jól átgondolt kompozícióin. Meg kell azonban jegyezni, hogy művei nem tulajdonképpen kisgrafikák, hanem az illusztrációk birodalmába tartoznak. A Pest megyei Művelődési Központ különdíj Stettner Béla kapta. Következetes életművével ő a mai magyar kisgrafika egy iránymutató egyénisége. Minden munkáján érezzük, hogy tökéletesen otthon érzi magát a kis méretek világában és amit alkot, az a "nagy" művészet szerves része.

Kisgrafikai állításaink törzs-résztvevői munkásságuk legjellemzőbb lapjaival jeleztek. Fery Antal ismét bebizonyította, hogy a fametszeti portré terén kevés versenytársa akad. Józsa János a fametszés hagyományait alkalmazva fejezte ki igaz-vérig mai mondanivalóját. Rajta kívül még Menyhárt József, Várkonyi Károly és Szilágyi Imre képviselték a nagy grafikai múlttal rendelkezőket. Várkonyi Károly minikönyv-illusztrációi minden bizonnyal népszerűek lesznek. Sterbenz Károly fametszeteit is örömmel üdvözlhetjük. Vén Zoltán rézkarcai és foltmaratásai a technikai tökéletességet egyesítették a jó kompozícióval.

T László rézkarca C3

Feszt László
83

Ötöle is szeretnénk minél több ex librist látni. Nagy László Lázár ak a rendezés terén végzett eredményes munkát, hanem fametszeteinek sorát is kiállította. A keszthelyi Biennálén díjat nyert Ravasz Erzsébet límba metszett ex libriseivel szerepel. Reméljük, hogy kapcsolatai a kiséval tartósak lesznek. Új nevekkel is találkozunk, egyik-másiknak műveipk biztatót láthattunk.

edetes jelenség, hogy a határainkon túl élő magyar művészek rendszeresenek részt kisgrafika-kiállításainkon, így ez alkalommal Andruskó Károly és Feszt László kolozsvári művész lapjait láthattuk. Feszt László máróta az európai kisgrafika egyik legelismertebb művelője, úgy a nonfigura-int az alakos kompozíciói kimagaslóak. Szeretnénk, ha a többi szocializág művészei is felkeresnék a ceglédi kiállításokat és talán nem lenne elhetetlen, hogy Cegléd rendezné meg idővel a szocialista országok kisájának rendszeres seregszemléjét.

glédi kiállítások fontos feladatot teljesítenek: népszerűsítik a kisgrafikát ésséget nyújtanak a művészek és gyűjtők baráti találkozásra. A rendezőhatósági támogatás mellett saját erőforrásait is igénybe vette, azonban aen nagyobb támogatásra lenne szükség, ha ezt a nívót tartani akarják. Ezis küldjük üzenetünket Cegléd kulturális szervei felé: mi, akik szívünkön

viseljük a magyar kisgrafika ügyét, meg vagyunk győződve arról, hogy adandó nagyobb támogatás jó helyre kerül, mert ezek a kiállítások nagy perspektívát nyújtanak, mint egy szokványos vidéki kisgrafikai bemutató. A ceglédi kisgrafika-megmozdulások egyaránt szolgálják a helyi kulturális igényt és az egyetemes magyar kisgrafika ügyét. A gondosan szerkesztett katalógus maradandó emléke a kiállításnak. Az előszót író Galambos Ferenc a hasonló országos jellegű kiállításoktól várja a kisgrafika fogalma terén tapasztalt fogalmi zűrzavar és félreértés tisztázását. A tisztázás ezuttal is elmaradt, azonban ez mit sem von le a kiállítás érdemeiből. A katalógus címlapját Szekes Ferenc emblémája díszíti és a szövegrész után 9 fa- és linómetszet teszi érdekesebbé az izléses füzetet, mely a ceglédi Pest Megyei Nyomda szakmai felkészültségét dicséri.

Dr. Illyés Sándor Lás

PEREY Zoltán fametszet XI

PEREI ZOLTÁN

meg nem becsülhető nyeresége a kisgrafika kedvelőinek, hogy Perei az elmúlt években egyre szívesebben vállalkozik kisebb méretű famet-, ex librisek készítésére. Bár hosszú idő óta mindig szerepel egy-egy izű, markáns lapja az évente megjelenő Magyar kisgrafika című map-n, művészete az elmúlt időkig mégsem tudott olyan közvéleményformáló válni, amit a hazai grafikában betöltött sajátos, egyéni kifejezőmódja, művi technikai virtuozitása mellett megérdemelt volna. A növekvő számú ika kiállítások, s mind rendszeresebbé váló pályázatok azonban ismét-elhívták a figyelmet az elsősorban kiállító alkotókra, azokra akiknek ben-örvényű művészete nehezen nyílik meg az ex libris megrendelők tematikus ágai előtt. E tárlatokon nyert publicitás természetes eredménye volt, hogy Zoltán a ceglédi pályázatokon 1973-ban II., majd 1975-ben I. díjat Kisgrafikáiból 1973-ban a Jászberényi Városi-Járási Könyvtár rendezett ektív kiállítást; méltán keltett feltűnést a kiállítási katalógus eredeti duc-mott 4 szövegközti illusztrációja, valamint az önálló mellékletként sze-4 fametszete.

AUGSBURGI KALENDAR. 1484. MÁSOLTA PEREI ZOLTÁN.

Perei Zoltán izig-vérig modern művész: nincs szüksége irodalmi élmények elmúlt korok bűbájára-ujraélésére, valóságátalkodása olyan elementárisan jelentik, olyan szoros összefüggésben van technikai, formai adottságaival, hogy pont a több kisebb fametszetet is készít, mintegy ujjgyakorlatként a nagy méretű képgrafikák előtt. Az egyéni kifejezőmód, az önálló téma azonban mégsem elődök nélkül való: ha nagyon áttételesen is, folyamatos művészeti történeti kutatásai segítik ezt a készségét. A témáiban többnyire elvont, metszetechnikájában pedig a megszokott eljárásokat merészen újító vagy éppen megrázkóttatón leegyszerűsítő alkotóművész a XV-XVII. sz. legszebb külföldi lapduc metszetű könyvillusztrációit metszette újra úgy, hogy azok ismét életre keltek s eredeti szépségükben állnak előttünk. (E műhelymunka keretében született 20 metszet lesz az illusztrációja Perei Zoltán közeljövőben kiadásra kerülő tanulmányának, amely a lapducmetszet történetéről és technikájáról szól.)

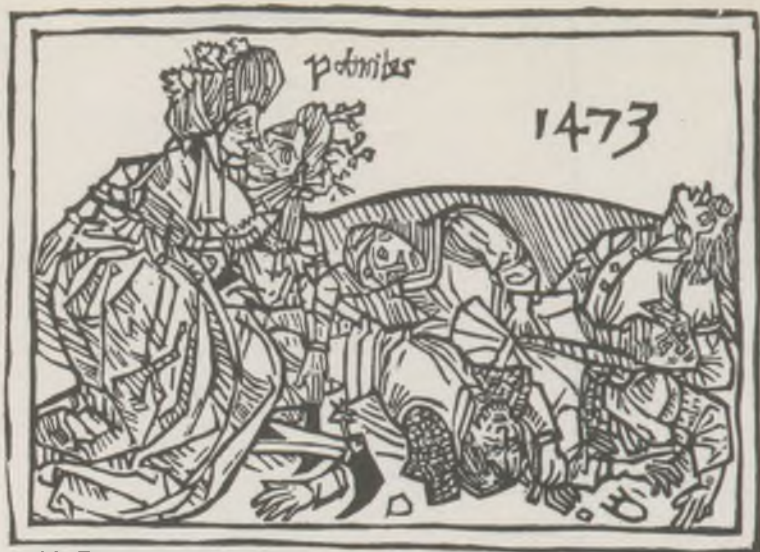
Mindez jelent bizonyos kulcsot Perei Zoltán művészetének értékeléséhez is: az ő kifejezési formája a lapducmetszet. A lapduc, amely kemény, szögletes, rabos, primitíven ható nyomatot ad, amely kerüli a térhatást, a fény-árnyék ábrázolását. Mivel kifejezési eszközei korlátozottak, Perei Zoltán minden leegyszerűsít, kevéssel tud sokat mondani. E lényeglátó készsége teszi lehetővé

Y Zoltán
ti fametszete XI

gyakran ismétlődő témáiban mindig újat hoz: számos női és férfi fejet
oló metszetén az ember lelki és fizikai alkatának legváltozatosabb formáit
ti meg. Fanyar ízű metszetein sohasom humorizál vagy karikíroz gunyo-
vagy mulattató szándékkal, hanem csattanós, elvont gondolati mondani-
jellemezik azokat. Madarakat, állatokat ábrázoló grafikái szintén a gon-
általánosítás legváltozatosabb skáláin játszanak. A Jászberényi Városi-
Könyvtár részére készített 1975. évi Üdvözlőlapján látható malac jó
a e sokszólamuságnak. Perei - mint minden metszetén - itt is újszerűt
a krokodilpofájú, tüskés állat nemcsak a kedélyes bőséget idézi, hanem
ható pusztulása előtti megrettenést, s veszedelmeket hordozó tüskés, szál-
fejét is. Így válik fanyarrá, s oldódik bölcs derűvé a sikerült metszeten
évi "jókívánság".

kell szót ejtenünk többalakos kompozícióiról, amelyek kifejezőképességé-
andkívül bőséget idézik. Összehajló fejek, ölelkező, birkozó figurák
g más és más megoldásban, szinte kihíva a sorsot, hogy e rajzi megoldást

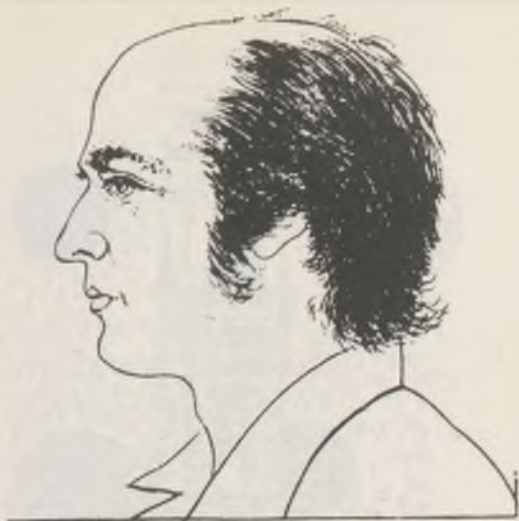
AUS BOCCACCIO, ULM.

kiváló témákat a lapduc durva, nyers, rusztikus kifejezési lehetőségeiben valósítsa. E technikai felkészültség vagy helyesebben megküzdött tudást meglepetést az egyszerre több állatot ábrázoló kisgrafikáin. Birkák című pl. egymást félig takaró állatot ábrázol oly módon, hogy az egyes bityapjas részét mindegyik esetben más-más módon metszette ki vésője segítségével.

Bár Perei az ábrázolt személyek, dolgok jellemző vonásait sokszor harmoros rendjükben megbolygatva ábrázolja, romlatlan szépséglátásáról tanuskodik. A kompozíciós rendje, háttérábrázolásainak sokszor groteszk képein olykor játékos líraiság leng át: a harsány színekkel megrajzolt robusztus nőalak kezében egy szál virág, vagy egy magányosan uszó hal uszonyának meghittén kacagó ringóssá diszítése. Perei Zoltán – bár tartózkodó fölénytel nézi a világot kezeli vésőjét, – emberközpontu művész, azon kevesek közé tartozik, akik a fametszet a legsajátabb kifejezési formája, önmegvalósítása. Nemrég született opus listája meghaladja az 1200-tételt, holott kisgrafikai közül csak a legjobbakat vette e jegyzékbe, amelynek jelentősebb részét képviselik faragott szetű képgrafikái. Bizunk benne, hogy Perei Zoltán művészete nemcsak a grafika terén nyeri el méltó megbecsülését és elismerését.

Arató A

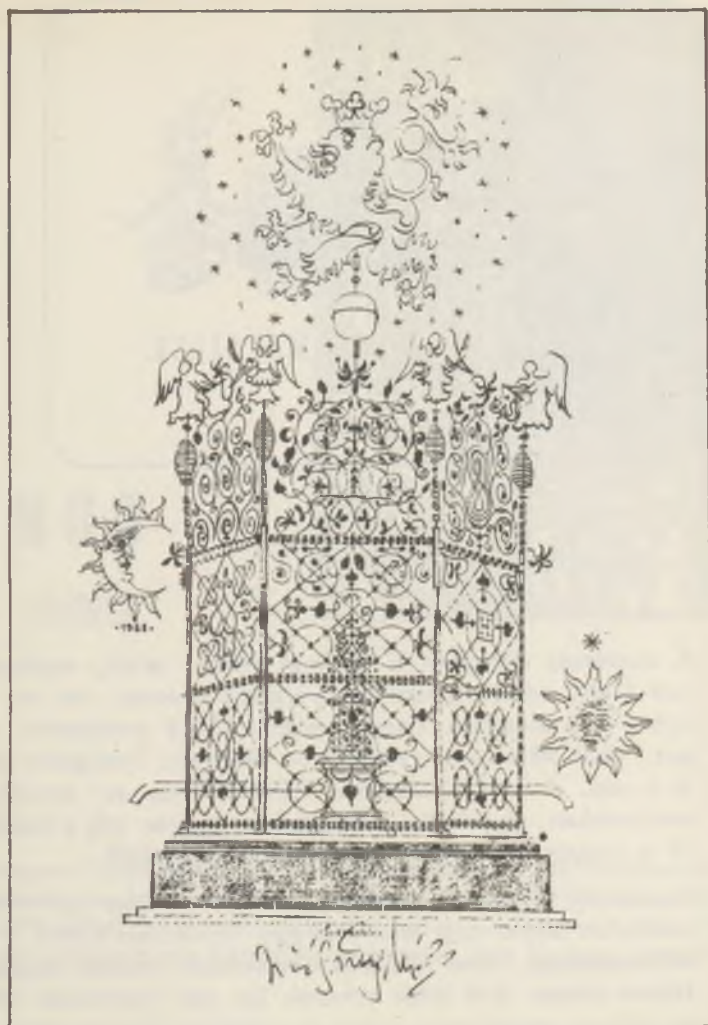
JIRÍ ŠVENGBÍR

J. Švengbír

Jiří Švengbír prágai grafikusművész nevét évek óta jól ismerik nemcsak a kisbátárok, hanem a szép bélyegek kedvelői is. Acélmetszetű ex librisei és lími grafikái megbecsült értékei a gyűjteményeknek. A budapesti kiállítató közönségnek is több alkalma volt művészetével találkozni, úgy a tri-uti művelődési házban 1967-ben megrendezett kiállításon, majd a nemzetközi Ex libris Kongresszus alkalmával az Ernst Muzeumban 1970-ből munkáinak szép sorozatát mutatták be, utoljára pedig 1975. októberben a Csehszlovák Kultura rendezésében grafikáinak jelentős része került a közönség elé. Akiknek pedig alkalmuk volt ez utóbbi kiállítás megnyitásán is megismerhették a művészt és élvezhették azt a színpompás filmet, amit pár éve a Csehszlovák Televízió készített róla. A filmet a Jiří Švengbír prágai otthonát, elkísérhettük sétáira Prága ódon utcáin keresztül, nézhettük, amint nagyméretű vázlatokon rögzítette acéllemezeire szánt kiállítását és ami talán a legfelejthetlenebb volt: közvetlen közről figyeltük szemének minden rezzenését, amikor figyelmét vésőjére koncentrálna azt a csillogó acéllemezen.

Jiří Švengbír prágai művész, aki forrott össze művészetével, hogy azt a nyezetben nem is tudjuk elképzelni. Jiří Švengbír 1921. április 21-én született Prágában. Művészeti tanulmányait szülővárosa Iparművészeti Főiskolá-

Jiří = György. A grafika, így - sőt különösképpen - az acélmetszet is, agyás, a leegyszerűsítés művészete. Švengsbir épületábrázolásai bravurozzik el ezt a leegyszerűsítést, a kész metszet a műemlék építészeti kait főlényes biztonsággal adja vissza, elkerülve ugy a bőbeszédűség, mint ényes szűkszavuság fenyegető hibáit. Megragadja őt a régi ablakrácsok, ok dus fantáziájú szövedéke - ezek látványában Prága bőven részelteti - szetein ezeket is gyakran megörökíti. Prágai városképábrázolásaival fogk egy cikkében Švengsbir honfitársa, dr. Lubomir Hlaváček és arról ír, vengsbir számára a veduta nem pusztán tematikus műfaj, amely gyengébb ültsegu művésznél semmitmondó képecskéket eredményez, hanem sajátos eti terület, melynek különleges törvényszerűségei vannak. Nála a két időben történő ábrázolás is eszköz ahhoz, hogy az épület és épületegyütkezeketi felépítését kristálytiszta formában elének tárja.

A természet világából is gyakran merít: halak, madarak, lepkék, virágok nek életre vésője játékos kanyargásai nyomán, de ez a játék biztos komcióra van felépítve. Leggyakrabban látjuk metszetein világunk életétőjét. Nem véletlenül szerepel az említett, Švengsbirt bemutató TV-film cír is a nap. A cseh államcimer cimerállatja, az oroszlán is sokszor feltűn a metszeteiken. A művész alkotásaiban nagyon sok a heraldikus elem és sokat rit a nagymultu cseh cimerművészet emlékeiből.

Technikája - kevés kivételtől eltekintve - az acélmetszet. Különösen kiemelni az általa nagy tökéletességre fejlesztett színes - több lemezből nyomott acélmetszetet. Nem ritkán a megmetszett lemezt magasnyomásra is használja fekete alapon futó fehér vonalak így sem veszítenek kifejező erejükből.

Švengsbir grafikai díjai között meg kell emlékezni számos hazai és külföldi ismerő oklevélről, a beszercebányai I. Grafikai Triennálé Grand Prix- stb. Tagja a Csehszlovák Grafikusművészek Hollar Csoportjának. Ez a nagy társaság a XVII. század európai hírnő cseh grafikusának, Vencseslas Hollar a nevét viseli és ma is aktívan működik a csehszlovák művészeti élet Švengsbir műveit megtalálhatjuk a Prágai Nemzeti Galériában, az ugyanc Városi Muzeumban stb., de külföldi gyűjtemények - így a Moritzburg-Ha Staatliche Galerie és a Harvard University (USA) - is sok művét őrzik.

Jiří Švengsbir az ötvenes évek óta foglalkozik bélyegtervezéssel. Az ő metszett bélyegek nagy mértékben hozzájárultak a csehszlovák bélyegművő jó nemzetközi hírének megalapozásához. Az 1973. év óta minden évben nyert bélyegeivel hazájában. A bélyegeken is kedvelt témája Prága és a műemlékei, de a természet világát is gyakran szerepelteti, így igen kedvt lepkés sorozata.

Semsey A

ATA JÁNOS

FOLYTATÁS

térve a már említett mappára, stílustörténeti szempontból abból elsősorban 1937-ig kísérhetjük on fejlődését, az általa később is megküldött és mások gyűjteményében meglevő anyaggal együtt egészen haláláig követjük fejlődését. Tehát 1944-ig, amikor Nyírmihályiban, ahova a bombázott csemből családjával együtt elmenekült, egy valószínűleg félreértésből utána lőtt golyó kioltotta

ozunk olyan nézettel, amely szerint a fametszet megtagadja önmagát, ha festői hatásra törekszik, ény-árnyék játékát tolja előtérbe. Ezzel ugyanis elveti a technika eredeti stílusát, rajzos mivoltát, legenedik a betű vonalas karakterétől, egyúttal a könyv szemléletétől. Márpedig arra éppen a rajz-étű nyomja rá a bélyegét. Ha ezt a nézetet elfogadjuk, akkor ezzel azt is kimondottuk, hogy a fametszet kevésbé anyagszerű, kevésbé vonalas, és foltjai éles ellentétével kevésbé alkalmas il-ló feladatra. Ha megnézzük a 15-17. század fametszeteit, el kell ismerni, hogy azokon a vonal- a főszerepet *Dürernél, Lucas Cranachnál, Hans Baldung Griennél* éppúgy, mint *Holbein* halál-metszetein, vagy a régi magyar könyvek metszetein, sőt *Comenius (Szegez) Ámos János* könyvei-metszetein is. És még sokáig illusztráló jellegű marad a fametszet. Ugyanakkor azonban azt is el-mernünk, hogy ezzel párhuzamosan, ha nem is annyira könyvillusztrációs célra, a clair-obscur-an is remekművek születtek (*Ugo da Carpi, id. Hans Burgmaier, Domenico Beccatumi* stb.) gyak-yanazon művész kezétől, amelyből vonalas fametszetek is nagy számban kerültek ki.¹⁴

an a stílusbeliség megszokott törvényei, az anyagszerűségből fakadó követelmények, bizonyos kai merevségek nem bizonyultak tartós dogmáknak. Minden korban akadtak szabályt erősítő kivé-újszerű eljárások, valamint stílus tekintetében és idővel az utóbbiak is általánosan elfogadottá Ma már az a helyzet, hogy egyetlen technikát sem lehet eredeti sajátosságai közé visszaszoríta-

Matánál is azt látjuk, hogy a fény-árnyék ellentétére és játékára épülő festői fametszet-stílus már lyája első éveiben jelentkezett, a hagyományosabb, rajzos vonalas kifejezőmód mellett. Nem tud pontosan, melyek voltak első metszetei, de stílustörténeti fejlődésének kérdéseit tisztáznunk kell, v legalábbis kísérletet kell tennünk ebben az irányban.

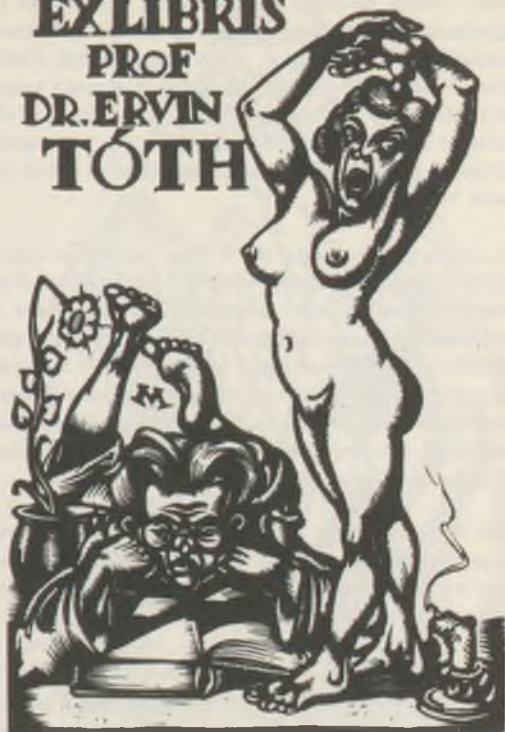
Az 1937-ben sajátkezűleg szignált mappában tehát rajzos és fény-árnyék exlibriszekkel főlváltva lálkozunk. Egyrészt a már idézettekén kívül a *Rákosi Viktor* emlékére *Nagy Dezsőnek* csinált kön jegy, vagy a *Pataky Lászlóé*, legkésőbb 1937 elején már elkészült, erősen festői felfogásban, akárc a *Kölönte Gézáé*, amely vibráló csillogásával *Ady Endre* könyvjegyében áll legközelebb a Húsz fam szetű sorozatban. De ugyanebben az 1937-es évben metszette fába az én első könyvjegyemet is, t tán vonalasan. A kezdeti évekből a mappában több a vonalasan készült metszet, a már említettél kívül: *Tógás diák, Házaspár, Lovagló fiú, Ifjú pár, Táncoló pár, Exlibrisz* stb.) ez azonban nemperdő mert 1936-ban készült a festői *Csokonai portré*, valószínűleg a *Debreceni utca* és az *Akt szekré előtt* c. metszete is. A *Csokonai fában*,¹⁵ az utóbbiak linóleumban, és mindhárom a fény-árnyék ellen tét aknázza ki. S ez a kettősség továbbra is fennáll, elég összevetni az ugyancsak 1937-ben – a map után – készült *Németh Tibor* könyvjegyét a *Tóth Lajoséval* és a *Tótpál Mártonéval*, vagy az évekel későbbi könyvjegyek közül az én 1940-ben készült exlibriszemet a *Naszádosi István* 1942-ben kész könyvjegyével. Az enyém zárt keretben festőibb, a Naszádosé sokkal rajzosabb. Ugyanez áll újévi i vözlő lapjaira is, mert ezekben is mindkét stílus-főlfogással találkozunk.

Nagyon valószínű, hogy *Mata* kezdetben a vonalas stílust részesítette előnyben, de az is bizonyítha hogy mindjárt pályája elején az akkor korszerűbbnek ható festői felfogást is magáévá tette. A köny jegyek és a Húsz fametszetű könyvjegy, tehát az 1934-1936. év termékei ezt kétségtelenül igazoljá S még egy további sajáttság is megállapítható, az ti., hogy ezekben az években *Mata* általában zá többnyire négyszögű felületekkel dolgozott. Későbbiek során ez a zárttság könyvjegyeken, illusztráci kon és alkalmi grafikákon is fölenged és ebből a szempontból ez a jellegzetesség munkásságában landósul. Ez kifejezésbeli gazdagodást is jelentett a számára, mind a vonalas, mind a festői felfogásb készült metszetein.

A teljes igazság az, hogy *Mata* mind a régi, mind az újabb stílusirányzat korlátlan uraként áll előttün S éppen "régieskedő" stílusában bizonyul anyagszerűbbnek, könyvszerűbbnek. Ha a festői irányz megjelenését már a Húsz fametszetű könyvjegy-ben a kor hazai stílusáramlataihoz való igazodáské nézzük (elsősorban *Buday György, Menyhárt József, G. Szabó Kálmán, Gy. Szabó Béla* metszetein kell gondolni), akkor a rajzos főlfogás érvényesülésében azt kell pozitívként értékelni, hogy az "am tör" *Mata* igenis tisztában volt a fametszet ősi, azaz vonalra épülő technikájával, ennek anyag- könyvszerűségével. Valószínűleg maga is érezte azt, hogy a nagy fekete foltokkal dolgozó fametsz tehát a fény-árnyék játékára épülő technika alkalmas lehet ugyan szép egyedi szabad grafikai m oldásra, festői hatások fölkeltésére, de a könyv szellemétől idegen, mert fekete-fehér foltjai szétf szítják a könyvet, és ezt az illúzió rontó következményt mégoly nagy betűkkel szedett szövegöld sem tudja ellensúlyozni. Érezte ezt, de nem tudott szabadulnia korszerűbbnek látszó fény-árnyékú stílusirányzat nyomása alól, úgyis mondhatnám, hogy divatjától. Ebben a festői irányzatban k látni a "korszerűséghez", mint a közönség ízléséhez való alkalmazkodást. Ez inkább megfelelt a m rendelők ízlésének, illetve az uralkodó fametszőstílusnak, de kevésbé felelt meg az illusztráció és köny jegy céljaira, amennyiben az utóbbit beragasztásra is szánta a tulajdonos. Az exlibriszek ugyanis má régtől fogva nem erre a célra készülnek, de a rajzos, kisméretű, szignetszerű könyvjegyek erre minde kor alkalmasak, mert nem hivalkodnak, mint a nagyméretű, vagy éppen tenyérynai nagyságú könyvj gyek. A könyvjegyek közül a festői irányzat egyik legszebb terméke az 1941-ben *Edvi Illés Gásp* emlékére készült *Tompos Ernő*-exlibrisz.¹⁶

Az a mappa, amit 1937 nyarán ajándékozott nekem, illetve a benne szignált anyag stílustörténeti sze pontból azért lényeges, mert *Mata* 1937-ig elkészült metszeteinek zömét tartalmazza, sajátkezűleg teseli. Amelyik metszeten évszám nem található, a mappának a művész által történt datálása a metszetek szegélyén olvasható jelzete perdöntő bizonyítékul szolgál a kezdeti évek anyagára. *M*

EXLIBRIS PROF DR. ERVIN TÓTH

ezte minden lapját, így az egyes gyűjtőknél levő anyag sem igazít el minden esetben a keletkezéséről. Jó példa erre *Reisinger Jenő* gyűjteménye, amelyet magam is fölhasználtam a katalógusomnál. Akadnak olyan metszetek, amelyeken jelzet nem található, esetükben a stílustörténeti szempont mellett az bizonyítja a *Matató*-val való származást, hogy ezek a kortársi gyűjteményekben a művész nevei között találhatók.

Ugyanakkor, valamint az 1935-ben megjelent Húsz fametszetű könyvjegye alapján azt kell mondani, hogy az 1935-ös évi művészetében mind a vonalas, mind a festői irányzat majdnem egyidőben jelentkezik. Mert egy-egy-egy-egy *Reisinger Jenő* tollrajzos exlibrisét 1934-ből és *Balogh István*-ét 1938-ból, amely lényegében a fölfogásban készült, párhuzamosan *Lehotai Pál* és *Lehotai Pálné*, valamint *Harsányi Pál* vonalas fametszetű exlibrisét 1935-ből, mint amelyek keletkezési éve bizonyos, mert a művésztől datálta őket részben aláírásával a metszet szegélyén (*Reisinger*), részben a metszeten magán a művész rávéste a ducra (*Lehotai Pál* 1936, *Balogh István* 1938). Ugyancsak ebből az időpontból kiderül *Baltazár Éva* könyvjegye, amely évszámot ugyan nem tartalmaz, de amelyet az 1937-ben küldött mappában szignált és datált. Legkésőbb tehát 1936 végén vagy 1937 első felében készült, különben nem tehetné volna az év nyarán küldött mappába. A korai vonalas fametszetek között tartozik *Békés István* és *Békés Istvánné Rita* könyvjegye, amelyet *Mata* minden bizonnyal 1935-ben metszett, amikor *Békés István* számára a Húsz fametszetű könyvjegyet készítette. Ez az évszám 1935-ben jelent meg és a könyvjegyek vizsgálatát szempontból ugyancsak említett kettősséget mutatja. Közülük nyolc tisztán vonalas fölfogásban készült (*Balassi, a költő Gvadányi, Csokonai, Fazekas Mihály, Kisfaludy Sándor, Katona József, Krúdy Gyula*), míg a

másik felének többsége kimondottan a fény-árnyék festői igézetének a jegyében. Méghozzá a let legteljesebben érvényesítve a stílus követelményeit, annyira, hogy *Ráskai Lea*, *Berzsenyi, Mikes Kelen Vörösmerty*, *Eötvös, Jókai, Vajda János* és *Ady Endre* könyvjegye a legmerészebben él a fény-árny adta lehetőségek festői kiaknázásával. Szervesen kapcsolódik hozzájuk az 1936-ban készült *Csok* portré és olyan könyvjegyek, mint *Ady Lajosné*, *Felker Józsefé*, *Doróé*. Ebbe a csoportba sorolható *Harsányi László* egyik könyvjegye, amely a dúc szerint szintén 1935-ben készült, míg *Harsányi* más vonalasan készült könyvjegye ugyanebben az évben készült. A példákat a stílus párhuzamosságáért hetre folytatni.

Az is igaz viszont, hogy már a Húsz fametszetű könyvjegyben is megtalálhatók az átmeneti típus tisztán vonalas és festői megoldás között. *Mikes Kelemen* és *Madách Imre* könyvjegyére gondol. Ezeken ui. széles fekete és fehér foltok párbeszéde mellett tisztán vonalas részletek is találhatók kettősség – vagy ha úgy tetszik hármasság – *Mata* stílusát holtáig jellemzi azzal a különbséggel, hogy az 1937 utáni években mégis inkább a festői irányzat hangja erősödik föl. Közbevetőleg meg kell jegyezni, hogy a fény-árnyék jellegű fametszetben *Mata Jánosnál* nem a több dúcról nyomott metszet értjük, mint a reneszánsz idézett nagy mestereinél, hanem az egy dúcról nyomott s a fekete-festőiséget foltszerűen érvényesítő, vagy csillogóan vibráló megoldást. Színes metszeteit sem több dúrról nyomta, hanem saját kézi színezéssel készítette.

Mata helyesen érezte az ősi felfogás igazságát, ugyanakkor észrevette az új stílusáramlatokat is (lik az ugyancsak Debrecenben dolgozó *G.Szabó Kálmán* és *Menyhárt József* fametsző művészetét), mert az ősi, vonalas fölfogástól nem tudott elszakadni, az újabbra, a festőire meg rákényszerült azért arra törekedett, hogy a két szélső irányzat között valamiképpen hidat verjen. Ez nem mindig sikerült. *Asztalos Sándor* és *Naszados István* könyvjegye – mindkettő 1942-ből erre utal. Nem lépett vissza a *Baltazár Éva*, *Harsányi László*, *Lehotai*-féle könyvjegyek pusztán vonaltechnikájához néhány puritánul, csekély vonallal megrajzolt szignetszerű metszete ellenére sem, hanem átvélva megoldást keresett és talált. Egyrészt a tiszta vonalak továbbra is szerephez jutnak, a fölültek élesen határolódnak, közben apró vonaljátékokkal, vonalas árnyékolással mérsékeltlen él. Ezzel a fölfogással 1937-re készült újévi lapján is találkozunk, amely 1936 végén, de legkésőbb az év elején született. További évek üdvözlő lapjai ugyanezt a képet mutatják, ami azért figyelemreméltó, mert az újévi lap készítésekor nem kellett a megrendelő fél ízléséhez igazodnia és ezekben stílusösztöne akadály nélkül élhette ki magát. Ezeken a metszeten a vonal uralkodik, de a fény-árnyékról sem feledkezik meg. Jól látható ez az 1941-42-es évben készített újévi lapjain. Az 1944-es újévi metszete tisztán vonalas, ebben alighanem szerepet játszott a *Kner Imrével* való kapcsolata is, aki *Matát* különös erővel figyelmeztette a fametszet eredeti szerepére. Arra tudniillik, hogy a fametszetszerű illusztrációnak ne feladata helyettesíteni a festményt. Ebben *Kner Imre* ismert szigorúsága nyilvánult meg, és *Mata* bekonzultotta, hogy bármennyire vaskos is a vonalai, rusztikusak az alakjai, erőteljesek fehér és fekete foltjai, tudni kell, hogy elég vékony vonalnak is. Ugyanez áll a Békaegyházhoz készült egyetlen fametszetre is, amely a *Kner Imrével* való levélbeli eszmecsere alapján formálódott ki végülis vonal fametszetté.

Az előző években született illusztrációk a nagyidai cigányok-hoz, *Fazekas Mihály* Ludas Matyijához, *Arany Toldi*-jához sokkal zsúfoltabbak, az alakok meg tömörebbek, zsugorodottak. Rajtuk a külső határyoma az említett kortárs, tehát elsősorban a festői fametszet részéről állapítható meg, mert az *Exodus* Kiadó, személy szerint *Szabó Imre* alig befolyásolhatta őt ebbe a festői irányba.

Dr. Szűz Rezső

Befajező rész következik.

Jegyzetek:

¹⁴ Tóth Endre közlése 1969. május 8.

¹⁵ Lükő Gábor idézett levele.

¹⁶ L. Varga Nándor Lajos: A fametszet. Bp. 1940. — L. még: K. Sotritter: A fametszettől a körrajzig. Bp. 1968.

LVATIERRA

Julio-César Salvatierra, a festő- és grafikusművész, Julio Fernandez Oriol M. Divi, Antonio Ollé Pinell és Antoni Gelabert mellett a mai ex libris művészet egyik legmarkánsabb egyénisége. És ami különösen az ex libris aktív művelése mellett sokat foglalkozik az ex libris és a libris művészekkel írásban is; ezt, amint alább látni fogjuk, könyvek sora bizonyítja.

Salvatierra 1924. június 22-én született Valenciában, ahol jelenleg is él és ékezik. A rajzolás elemeivel a Liceu San Paulóban ismerkedett meg Arevalo és Carlo vezetésével; művészeti tanulmányait az Iparművészeti Iskolában, majd a valenciai Escuelas de Belas Artes-en folytatta tovább. A farsangkor Pérez Ferrer, a rézkarctechnikákba Prof. Furio vezették be (1949). E technikák birtokában kezdett el foglalkozni ex librisrel is, és ez mind máig hő maradt.

Egy művésznak a nagyközönséggel való találkozása nemcsak szükségszerű, hanem elengedhetetlen is. A két fél kölcsönösen hat egymásra s ettől mind gazdagodik. Így, ha egy-egy művész kiállításainak a számát nem is tekinthetjük egyedüli értékmérőnek, mégis sokat árulnak el a művész tehetségéről.

ról és sikereiről egyszerre, ha a kettő nem is esik szükségszerűen egybe. van ez Salvatierra esetében is. Első ízben 1950-ben lépett a közönség elé még hozzá ex librisekkel – az Első Ibériai Ex Libris Kiállításon (Valencia) a kiállítást azután napjainkig kollektív és egyéni kiállítások hosszú sora vette. (1955 : Primera Exposición Bional de Arte del Reino de Valencia, S de Otono, 1956 : Primera Exposición de Grabado, I. Salón de Retrasistas lencia, Kortárs Európai Ex Libris Gorizia, II. Salón de Otono, 1958: Wer Drie Santinneu Oedelum, Flory y Fauna en el Grabao Barcelona, a Bibliot de los Museos de Arte és a Museo de las Artes Decorativas kiállítása, 1958 Mostra Flore le del A.D.E.L. Trient, Vercammen-kiállítás Elisbathville, 1959 I. Salón de Marzo Valencia, Diretorio Academico da Escola Nacional de las Artes Porto Alegre Brazilia, 1962: Ex Libris Kiállítás Kufstein, 1964 : Salón de Marzo Valencia, 1968 : IX. Salon de Marzo Valencia, 1970 : Budapesti Nemzetközi Exlibris-Kiállítás, II. Ex Libris Kiállítás Viseu, Portugál 1971: Homenaje-Kiállítás Valencia, "Eros y el Arte actual in Espana Madrid I. Ex Libris Kiállítás Beira, "Salvatierra en la Costa Blanca, Exposition Pintura Asrtologicas sobre Tabla Valencia, 1972: Ex Libris Kiállítás Lobito, Pintura Cerebrales Valencia, Mai ex libris művészet Brüsszel, I. Salón de los Independientes Valencia, Primera Exposición Nacional de Artes Plasticas Villena, terflora 72 Valencia, CIT-Kiállítás Valencia, Exposición Pretorianos Valencia La Pintura Surrealista y el Arte Folografico Valencia, Exposición 33 Maestros Contemporaneos Valencia, 1973: Il nudo dell'ex libris Lugano, XIII. Sal de Marzo stb.) A felsorolás azonban koránt sem teljes.

Első ex libris könyve 1952-ben jelent meg; ebben Remo Wolf és Tranquillo Marangoni művészetét mutatta be. 1953-ban különösen termékenynek bizonyult: Ekkor jelentek meg "Presentacion del Ex Libris", "Charles Favre", "El Ex Libris grabado", "El Ex Libris di un librero: Manuel Marti", "Exlibris Giovanni Botta", "El Ex Libris Moderno", "Los Ex Libris Calcograficos Modernos", "Los Ex Libris Feminos", "Remo Wolf xilografo" c. munkái mind származott példányban, bibliofil kiadásban. Salvatierra grafikai címlapjaival. Nem kevésbé volt termékeny az 1955-ös év sem: Ekkor bocsájtotta közre "Diez años de experiencias", "Seis años de vida familiar", "Fetiches", "Breve historia de un autoretrato imaginario" és az "El Principe Sassanida" c. könyveit, illetve grafikai mappáit. Pár évi szünet után "Salvatierra gaba en moderna, su ex libris numero 100" c. munkáját 1958-ban tette közzé.

Nincs helyünk arra, hogy díjait, érmeit, elismerő okleveleit felsoroljuk sem arra, hogy méltassuk kiállítás-szervezői tevékenységét s a különböző ex libris egyesületekben kifejtett munkásságát. Festészetének, szabadgrafikai alkotásainak, mozaikjainak értékelése nem feladatunk, de meg kell emlékeznünk róluk. A "Salvatierra iskola" ma már fogalom Spanyolországban, az általa 1968-ban alapított "Museo Estudio Salvatierra" pedig Valencia egyik idegenforgalmi nevezetessége.

Salvatierra, mint ex libris művész a realizmus és a szürrealizmus legértékesebb eszközeinek felhasználásával építette ki saját stílusát, amely egyéniségének hű kifejezője s amelyben szecessziós reminiscenciák is találhatók. Nem finomkodik, sőt sokszor darabos, de éppen ezért erőteljes duzzad. Lapjainak néger művészet hatása is kimutatható és ez nemcsak groteszk figuráiban, to

alakábrázolásában jelentkezik, hanem egyfajta primitív miszticizmusban, mely a természettel való szoros kapcsolatára utal. Egyik ex librisén például Ádámot és Évát néger emberpárként örökíti meg. Ugyanúgy elkoptatott témák is (Janus-arcu újév, Európa elrablása, Leda a hattyúval stb.) mintha még sosem örökítette volna meg előtte; képteremtő erejének kivételes mértékét nem annyira a tartalom, mint inkább a forma határozza meg. Sajátos, szinte utánozhatatlan kompozíciós rendje, amely a térkitöltésben szakított, négyyszögformációval és a régi rend szubvertálásával teremt új harmókot. Nyugtalan és nyugtalanító művész, aki belülről nézi a világot és kívülről magát. Barbár bölcsességeket tolmácsol korunk nyelvén, egyszerűen és egyúttal egyszerre és ehhez nagy segítséget nyújt metszőtechnikájának a vonás a folt elsőségét váltakozva alkalmazó, ritmikus határozottsága is. Primitív vagy raffinált? Exotikus, vagy európai? Egyik sem és mindegyik. Műve: Salvatierra. 1974-ben töltötte be ötvenedik életévét.

Galambos Ferenc

STETTNER Béla fametszet X2, és linómetszete X3 (21. old.)

GYŰJTŐK FÓRUMA

HOGYAN LETTEM EXLIBRIS GYŰJTŐ?

Az exlibris-gyűjtéshez, - több állomáson keresztül -, a grafikai művészi iránti érdeklődésem vezetett. A fekete-fehér művészet esztétikai szemléi mellett érdekeltek annak technikai vonatkozásai is. A grafikusművészen engedtek bepillantást alkotó eljárásaikba. A negyvenes évek ismertem meg személyesen Varga Nándor Lajos mestert, grafikai művészt Nestorát, aki művészeti tevékenysége mellett egyuttal a szakirodalom művelője is. Ő kezdte el a magyar művészettörténeti irodalomban álló grafikai adattár kiadását. A gyűjtés két kötete abban az időben meg is jelent. A következőkben bekapcsolódtam ebbe a munkába, mely célja további művészek katalógusainak összeállítása és a régebbiek kiadása volt. Így jutottam el adatgyűjtő utamon Kaveczky Zoltánhoz, aki zsidó otthona valóságos kis oázis volt művészetkedvelő barátai számára. Az ismeretség őszinte barátsággá fejlődött. Amikor a KBK megalakult, ő hívtam, hogy nézzek ott körül. Nehezen álltam kötélnék.

Őszintén megvallom, a kisgrafikát eleinte a grafikai művészetek igényesebb ágának tartottam. Több Fészek-beli összejövetelnek kellett elmulni, míg rájöttem az ex libris világának különös és más területtel össze nem határozható izére. Grafikai gyűjteményemben már voltak korábban ex librisek, kisgrafikák, de csak mint kiváló grafikusok munkásságának ilyen vonatkozású melléktermékei. Első cserelapjaim Kaveczky Zoltán rézkarcai, valamint Varga Nándor Lajos és Fery Antal fametszetei voltak.

Oriol M. DIVI és E. GRABOWSKI fametszete X2

Természetesen én is végigcsináltam a kezdő gyűjtők örömeiben és a kiadásokban gazdag utját. Egy-egy szép Zwiers vagy W. Jakubowski-lap és a kiadásának öröme "saláta" küldemények örömeivel váltakozott. Lassankint rájöttem arra, hogy a kisgrafikagyűjtés nemcsak műgyűjtés, hanem emberi kapcsolatok kiépítése is. A krakkói kongresszus alkalmával éreztem ezt különösképpen, amikor először kerültem személyes kapcsolatba levelezés útján megismert gyűjtőkkel. Ezek a kapcsolatok nem ismernek nyelvi, ideológiai és politikai határokat, csak a művészi szépség és az emberi értékek törvényeihez igazodnak.

Amikor az exlibris-gyűjtést elkezdtem, ez csatlakozott már meg az "szabad" grafikai gyűjteményemhez. Ez meghatározta a paszpartu-lap méretét is, 42x30 cm-ben, vagyis "A2" formátumban. A lapokat "ablakosan" paszpartuzom, ez egyrészt kiméli az egyes grafikákat, másrésztől egységes képet adni, a különböző papírméreteket egységes szegélyre redukálja, anélkül, hogy körülvágással a lapot meg kellene csonkítani. Helykihasználás tekintetében kedvező, egy lapra 4-6-9 kisgrafika kerülhet, s ezeknek egyszerre történő szemlélése lehetőséget ad az összehasonlításra is. Még egy előnye van ennek a rendszernek: a grafikák ilyen tárlásban máris kiállításra készek. Éltetve ezzel a lehetőséggel: számos kis kiállítást rendeztem az elmúlt másfél évtized alatt gyűjteményemből. (Szabó Ervin Könyvtár zuglói fiókja, Dinamó Művelődési Ház, Budapesti Kertészeti Egyetem, Híradástechnikai Vállalat, Jászai Géza Városi Könyvtár, Szombathelyi Szakszervezeti Könyvtár, Dunaiújvárosi Könyvtár)

Antal
ti fametszete X2

lódási Ház, Debreceni Pedagógus Szakszervezet, a szegedi Somogyi-
vtár stb., ahol magyar és külföldi (lengyel, litván, japán) exlibriseket
tam be.)

Ma már nehezen vállalkoznék az időközben szépen felszaporodott
eménym ilyen paszpartuzására (nincs időm megszámolni); becslésem sze-
b. 12 ezer van paszpartuzva és 2000-3000 ezen kívül, ezek egy része
ndanom sem kell, hogy a gyengébbik rész - borítékban van.

Mint minden műgyűjtő, az exlibrist én is elsősorban műalkotásnak te-
n. De nem feledkezem el arról sem, hogy az ex libris nemcsak műalko-
hanem kultúrtörténeti dokumentum is. A kliséit sem zárom ki a gyűjtésből,
egy rézmetszet sem kap feltétlenül kiemelt helyet csak azért, mert
etszet. Nehéz megszabni kisgrafikagyűjtésem határait, talán inkább ki-
ém azokat a területeket, amelyek számomra legkedvesebbek és amiben
eménym teljesebb, mint a többi hazai gyűjtemény. Majdnem teljesen
dom mutatni Varga Nándor Lajos és Kaveczky Zoltán kisgrafikai munkás-
hiányosabban Fery Antalét, Diskay Lenkéét. Arra törekszem, hogy je-

BORDÁS Ferenc és FERY Antal fametszeti

Isebb grafikusművészeink jellemző lapokkal legyenek képviselve. Kb. 70 ből álló régi magyar exlibrisgyűjteményem (1900 előtti) számra nem nagy szép darabokkal van képviselve a XVIII. és XIX. század.

A magyar anyag után legbővebb a lengyel gyűjtemény, mintegy db (statisztika készítéséhez sajnos nincs időm). Lengyel gyűjtők a jelentő külföldi lengyel gyűjtemények között emlegetik. A latin országok közül nyol- és Olaszország vezet, egyik-másik művész szép sorozattal szerepel (I Gelabert, Leboroni, Zetti stb.)

Az exlibrisekkel való foglalkozás vezetett el a magyar grafikusm szeket ismertető cikkek írásához. Első írásom Kaveczky Zoltánról szolt belga Graphia folyóirat közölte. Egyébként a Galambos-féle bibliográfiai sorolás írásaim nagyrésztét felsorolja.

A nemzetközi Exlibris Kongresszusokon 1964 óta veszek részt, cs hamburgit voltam kénytelen kihagyni. Három kongresszusi perióduson keret voltam a FISAE vezetőségének tagja.

Szeretek a kisgrafikával, és elsősorban az exlibrisekkel foglalko örülök, ha bemutatásukkal másoknak is sikerül esztétikai élvezetet szerezni. Jövő terveimet illetően: folytatni akarom mai és régebbi művészeink munk ságának adatait összegyűjteni és lehetőség szerint publikálni, mert a gyű nem öncél, hanem kulturmunka: hozzájárulni kulturális értékeink gyarapítá hoz, megismertetéséhez.

Semsey A

DRAHOS István fametszetei X2

AMIG ÉLEK - GYŰJTÖK

egy latin szólásmondás, amely így hangzik: "Dum spiro, spero". Az jelen-
 gy amit élek, reménykedek. Ezt én így alakítottam át: "Dum spiro,
 o", azaz: Amig élek - gyűjtök.

k emberek, akik születésükkel együtt magukkal hoznak valamit, ami, más-
 zi őket, megkülönbözteti őket a többi embertől. Ilyen a gyűjtés szenved-
 is, melyet magammal hoztam és úgy látszik, hogy ez a szenvedély vé-
 ér egész életemen, mert kisgyerekkorom óta mindig gyűjtöttem valamit:
 get, képes levelezőlapot, bogarakat, ásványokat, művészeti könyveket
 az egyetem elvégzése után, amikor már önálló keresettel rendelkeztem,
 ni kezdtem a népművészeti tárgyakat, régi pénzeket és könyveket, olaj-
 nyeket és grafikákat.

libris és kisgrafika gyűjtését a debreceni Lehotai nyomdában dolgozó
 sőmnek köszönhetem. Nála láttam meg az első néhány ex librist és al-
 grafikát. 1934-ben kezdtem bejárni a nyomdába, ahol megismerkedtem
 i Pál nyomdással, akinek egyszerű kis gépe alól egymás után kerültek
 ágra a debreceni grafikusok fametszetei és rajzai. Megismerkedtem Réthy

MENYHÁRT József és VÁRKONYI Károly fametszete X2

Istvánnal is, aki már akkor is gyűjtő volt és aki megismertette velem a tematikus kisgrafikagyűjtés szépségeit. Első ex librisemet 1935 tavaszán rajzoltam. Majd ugyanakkor belépve az Ajtási Dürer Céhbe ex libriseket szíttettem magamnak Menyhárt, Mata, dobi Oláh István, Haranghy Jenő, BÉLA és más művészekkel. A ducokat vagy kliséket elkértem kisgrafikát gyűjtő barátaimtól, ismerőseimtől és az azokról készített nyomatokat is csatoltam.

A debreceni ex libris-gyűjtés és kisgrafikai élet a 30-as évek közepén virágkorát. A művészek nagy örömmel és kedvvel dolgoztak, a gyűjtők pedig egymással versengve gyűjtötték a kisgrafikának minden fajtáját. Az ex libris-kisgrafika gyűjtését tehát intenzíven 1935. tavaszán kezdtem el. Mindig bennem egy kis készség a rajz és festés irányában, és a művészet iránti ragaságomat a gyűjtés szenvedélyében éltem ki.

Az ex libris-gyűjtés számomra a megújuló örömek és esztétikai élmények forrása. Minden küldemény idegcsillapító kikapcsolódást jelent számomra. Különösen az ex libris és kisgrafika gyűjtése számomra ismeretszerzést, művészettörténeti okulást is jelent, mert gyűjtés közben megismerkedhetek különböző korok jeles grafikusművészeinek alkotásaival és a változatos sokszorosítási technikákról is fogalmat nyerhetek. Tehát a gyűjtés számomra tudásom gyarapító, azaz tanulást is jelent.

HÁRT József
ti fametszete X2

n kisgrafikát beteszek a gyűjteményembe, az amatőrök és dilettánsok
it" is, mert bár gyakran ezek művészietlen giccsek, mégiscsak könyv-
c, céljuk ezeknek is az, hogy öröködjenek a könyvek felett. Igaz azon-
z is, hogy ezek sokszor devalválják az ex librist. Az ismeretlen szerző-
fikákat külön dobozban gyűjtöm, a tulajdonos neve szerinti betűrendben.
motivumokat nem gyűjtök. Természetesen nekem is vannak kedvenceim.
némelyik művész miért a kedvencem, azt nehéz lenne megmagyarázni.

MENYHÁRT J.
famecszete X2

Egyes grafikusok munkáinak gyűjtésénél a teljességre való törekvés hiábava lehetetlen. Például Menyhárt József és Várkonyi Károly munkáiból én rendelkezem a legnagyobb gyűjteménnyel, de egyik sem teljes, noha negyven kitarthatóan gyűjtöm metszeteiket.

Külön dobozban gyűjtöm a magyar és külön a külföldi művészek grafiki. Egy-egy dobozban egy vagy több művész munkáit helyezem és nevüket a dobozok sarkára írom. A dobozon belül a tulajdonos neve szerinti betűrendben láthatók az egyes grafikák. A mappákban, albumokban, könyvekben kívül még egy 12.000 ex librisből és kisgrafikából áll a gyűjteményem, melynek mint fele magyar. Gyűjtöm az illusztrációkat és könyvekben megjelent famecszeteket is. Külön gyűjtöm a művészek ceruzával vagy tollal készített vázlatait és külön dobozban tárolom a 20x30 cm-es vagy még nagyobb grafikákat, magyar és külföldi rézmetszeteiket és rézkarcokat - melyeknek száma köze az ezerhez - két hatalmas albumban őrzöm. Mindenfajta ex libris-irodalom érdekel, a bennük lévő ex librisek miatt gyűjtöm azokat. A gyűjtők adatközlő regiszteres füzetben tartom nyilván és ebbe jegyzem be a csereforgalmat. E tudom meg időnkint, hogy kik a nem válaszoló cseretársak.

Cserélem Andruskó Károly (2), Drahas István (2), Haranghy Jenő (1), Kelemen Kollmann Jenő (5), Menyhárt József (6), Németh Nándor (1), Petry Béla, Selmeczi Károly (1), Szabó László (1), Vágó János (1) és Várkonyi Károly rajzaikat. Gyűjtöm még a képzőművészeti könyveket, néprajzi kiadványokat, és a reprodukciókat illusztrált katalógusokat és színes művészi levelezőlapokat is.

Tehát van mit gyűjteni még mindig, noha kegyerem javát már megegytem. Remélem, hogy már az elmúlás szigetének közelében jár életem hajója, s nem soha levonom vitorlámat, de amíg élek - gyűjtök!

Nagy D.

Varga

Varga

VARGA Nándor Lajos fametszetei XI

KBK TAGOK AZ OLVASÓMOZGALOMÉRT

Jászberényi Városi-Járási Könyvtár hazánk felszabadulásának 30. évforduló-
 rendezett olvasópályázat résztvevőinek jutalmazására olyan grafikai kiál-
 szervezett, melynek minden darabját kisorsolták a pályázók között. A
 et a kiállító művészek a könyvtár felhívására ajánlották fel a kiállítás
 ra. A tárlat - amely végül 74 művészi képgrafikát mutatott be - aligha
 tt volna létre a KBK művésztagjainak önzetlen támogatása nélkül. Meg-
 ámogatásukért a könyvtár ezuton is kifejezi köszönetét Bokros László,
 dy András, Csiby Mihály, Diskay Lenke, Fery Antal, Kékesi László, Ko-
 Márta, Kőhegyi Gyula, Martyn Ferenc, Maurer Dóra, Meskó Anna, Perei
 n, Póka György, Ravasz Erzsébet, Reich Károly, Réti Zoltán, Sterbenz
 y, Tavasz Noémi, Varga Hajdu István, Varga Nándor Lajos, Varsányi
 afikus- és festőművészeknek. Grafikai gyűjteményükből felajánlott képek-
 gitette elő a kiállítás sikerét Dr. Kertész Dénes, Réthy István és Dr.
 y Andor.

Jászberény új, önálló kiállító helyiségében megrendezett tárlat nagy nép-
 égre tett szert, s rendkívüli módon megnövelte az olvasópályázatba be-
 plódók számát. Az olvasópályázatban több mint 400 fő vett részt. A ki-
 sikere nagyban hozzájárult ahhoz, hogy az olvasópályázat értékelése
 a jászberényi könyvtár I. helyezést ért el.

A.A.

"Jediko"

Imets László

Kósa Bálint

IMETS László és KÓSA Bálint fametszete

H Í R E K

1976. január 26-án a Pécsi csoport a városi Tanács közreműködésével Andrus Károly munkáiból rendezett kiállítást, amelyet Papp Imre városi tanácselnök helyettes nyitott meg.

A Dunántúli Napló 1976. február 8-i számában "Több mint kedvtelés" című kéthasábos cikk jelent meg az exlibris gyűjtéséről Szentesi Flóriánnal, a pécsi csoport titkárával folytatott beszélgetés alapján.

1976. február 21-én a Magyar Mezőgazdasági Múzeum "Szőlő és bor az exlibriseken" kiállítási anyagát mutatták be Szegeden a November 7 Művelődési Központ és a Somogyi Könyvtár rendezésében. A kiállítás alkalmából igen érdekes, szép kiállítású katalógust adtak ki sok illusztrációval. A kiállítást Sebes János a MSZMP Csongrád megyei Bizottságának munkatársa nyitotta meg.

CSOHÁNY Kálmán rézkarca

Jó eredménnyel, magas művészi nivóju kisgrafikák születésével zárult a celldömölki Kemenesaljai Művelődési Központ által meghirdetett BERZSENYI pályázat. Négy művész kapott díjat. A "Berzsenyi Dániel költészete" tematikájú pályázat díjait CSOHÁNY Kálmán ill. PÜSPÖKY István, "A táj híres embere" díjat PEREI Zoltán, a különdíjat BANGA Ferenc kapta. A kiállítás 1975. május 7.-én nyílik Celldömölken a Művelődési Központban.

1975. november 25-én a tatabányai Szinyei kör rendezésében Dr. Nyireő István ny. egyetemi könyvtárigazgató tartott előadást az exlibrisről.

Ugyanitt október 13-án Vertel József grafikusművész tartott előadást a Kisgrafika és Bélyegtervezés címen.

1975. december 6-án a Somogyi Néplap "Derűs ex-librisek" címen közölte a kiállítást a szőlő és bor a kisgrafikákon témájú exlibris kiállításról.

1975. december 21-én Szentesen a Városi Tanács VB. Műv. Osztálya, a Városi Könyvtár, valamint a Koszta József Múzeum közös rendezésében Drahas István születésének 80. évfordulója alkalmából emlékkiállítást rendeztek, melyet Székely Zoltán művészettörténész nyitott meg.

NZ Károly fametszetei X2

ni Liszt Ferenc Muzeum auláját zsufolásig megtöltötte az a közönség, Sterbenz Károly 75. születésnapjára megrendezett kiállításra gyűlt össze március 14-én.

tisztelői Unnepelték azt a művészt, aki életét városának szeretetében Igazi lokálpatriotizmusa majd minden munkájában megmutatkozik, lefestmény, fametszet, rézkarc vagy ceruzarajz.

val a 930-as években kezdett foglalkozni, nem voltak e téren tanító- i, a maga szorgalmával igyekezett elsajátítani a fametszés és rézkarc- onikáját. Nem került idegen hatás alá, megmaradt mai napig egyéninek, atív művésznek.

5 volt a kiállított kisgrafikáknak hihetetlen gazdagsága, témáinak vál- ága. Bár a muzeum aulája telt volt a kiállított anyaggal, de a művész ez munkásságának csak kis részét teszi ki. Finom ceruzarajzaira külön ltünk; mint mondotta ma is korán kelő ember és vázlatfüzettel a várost ékét járja, hogy megörökítsen egy-egy jellegzetes soproni épületet rnyékének festői tájait.

ak szeretete megmutatkozik majd minden exlibrisén, és alkalmi grafiká- vein egy-egy régi épület, városrész, templom vagy emlékmű Sopron ndáját szolgálja. Felismerték ezt az idegenforgalmi szervek is és Sterbenz al készítették idegenforgalmi prospektusokat, turista- és virág térképe- kátokat.

lu művészi munkásságának elismerése volt ez a kiállítás, amellyen Un- c s magunk részéről kívánunk a művésznek alkotásokban eredményes és további hosszú éveket.

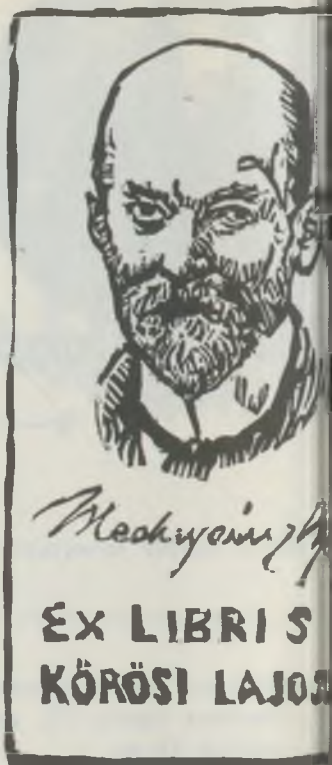
Réthy István

CSONTVÁRY

EX LIBRIS
KÖRÖSI LAJOS

Varga

VARGA Nándor Lajos fametszetei XI

1976. március 8-án a Pápai Jókai Könyvtár rendezésében Felszabadulásunk
évfordulójára készített kisgrafikákat mutattak be, amelyet Réthy István ny
meg. Az izléses meghívót Fery Antal kétszínű szép fametszete díszíti. A k
litás megrendezése Jelencsik Sándor könyvtárigazgató érdeme.

Dr. Stefan Kotarski varsói gyűjtő, sok magyar gyűjtő régi cseretársa, 1976.
cember 31-én meghalt. Kedves, magyarbarát embert veszítettünk el szemé
ben.

Megrendítő gyászhirről értesültünk lapzártá után:

Dr. Bélley Pál, akit oly szoros szálak fűztek a magyar ex libris és kisgr
világához, 1976. április 26-án 51 éves korában elhunyt. Működésének m
tására vissza fogunk térni, ezuttal csupán felejtethetetlen barátunk elvesztése
lett érzett gyászunknak adunk kifejezést.

KÖZLEMÉNYEK

el értesítjük a budapesti klubtagokat, hogy 1976 májusától újra a régi, főnök által kedvelt FÉSZEK KLUB lesz az otthonunk. Ezáltal lehetővé válik, hogy megfelelő helyiségekben - "pinceszobák"-ban - zavartalanul cseréljünk ki, és mi is tudunk tartalmas programot adni, sőt kisebb kamarajellegű rendezvényeket is rendezni fiatal művésztagjaink munkáiból. Továbbra is havonta, a hónap első szerdáján várjuk az érdeklődőket.

T 1976 július 17.-én és 18.-án rendezik ottani gyűjtőtársaink a III. Országos Kisgrafikai Találkozót. A kétnapos program, kirándulás, városnézés stb. pályázatokat is hirdettek, melynek anyagát a Városi Művelődési Központ kiadja. Reméljük a ceglédi találkozókhoz hasonló sikerű lesz a pécsi találkozó is.

A Magyar Kisgrafika 1975-ös c. mappája, mely 28 eredeti szignált metszetet és 8 rézkarcot is - tartalmaz, összesen 100 számozott példányban jelent meg. A mappát titkáruknál kapható. Ára 130,- Ft.

ÚJ TAGOK

Bakonyi Klára főisk.tanársegéd 7623 Pécs, Mártírok u. 42.
 Bakonyi Jenő tanár 9700 Szombathely, Köztársaság tér 13.
 Balogh Károly újságíró Pécs, III. Építők u. 2/a.
 Balogh Károlyné 2700 Cegléd, I. Pesti u. 20.
 Balogh László főisk.hallgató 7625 Pécs, Nap u. 19.
 Balogh László könyvtáros 6900 Makó, Kossuth u. 28/a.
 Balogh József matematikus 7633 Pécs, Ybl Miklós u. 7/1.IV.1.
 Balogh Bonyár Pálné grafikus 7628 Pécs, Baár u. 23.
 Balogh György megyei tanácselnök 9700 Szombathely, Jókai u. 34.
 Balogh Sylvia orvosnő 1133 Budapest, Újpesti rkp.vh.8.ép.1.em.
 Balogh Kálmánné bőrdíszműves 7100 Szekszárd, Székely B. u. 41.
 Balogh Hubert Ferenc 8500 Pápa, Szabadság u. 12.
 Balogh László Antalné ép.gépésztanár 6728 Szeged, Gyümölcs u. 19.
 Balogh Kálmán könyvtáros vez. 1143 Budapest, Gizella u. 47.
 Balogh Lászlóné okl.vegyész 1214 Budapest, Orion u. 5. I.15.
 Balogh Mihály asztalos 2700 Cegléd, II. Csörgő u. 31.
 Balogh Józsefné nyugdíjas 1149 Budapest, Kupavész u. 5.
 Balogh László János tanár 4025 Debrecen, Külsővásártér 12.
 Balogh István szobrász 7621 Pécs, Munkácsi u. 43.
 Balogh Erzsébet botanikus 1111 Budapest, Kruspér u. 7.
 Balogh Sándorné tanítónő 2747 Törtel, Besenyő dűlő 51.
 Balogh Pados Mária 8500 Pápa, Gyuratz u. 2.
 Balogh Rózsa könyvtáros 6723 Szeged, Sándor u. 7.
 Balogh Helytörténeti Múzeum 3900 Szerencs, Rákóczi Várkastély
 Balogh Ilona főisk.hallgató 6721 Szeged, Lengyel u. 23. I.1.

XVI. NEMZETKÖZI EX LIBRIS KONGRESSZUS, LISSZABON – PROGRAM

1976. AUGUSZTUS 11. SZERDA

- 10 óra FISAE közgyűlés, a társegyesületek delegáltjainak részvételével. Tárgysorozat:
- a) A lelépő vezetőség jelentésének jóváhagyása.
 - b) A XVII. kongresszust rendező egyesület és a FISAE vezetőség megválasztása.
 - c) A meghirdetett "Sol Lucet Omnibus" pályázat elbíráló zsűrijének kinevezése.
 - d) Általános határozatok.
- 14 óra 30 a) A kongresszus résztvevőinek fogadása a kongresszus székhelyén, a Calouste Gulberkian Alapítványnál (A. de Berne, 45, Lisszabon), személyi iratok kiadása, üdvözlés, bemutatkozás.
- b) Az Ex libris Művészei c. mű III. kötetének, katalógusoknak és mappáknak a kiosztása.
 - c) Koktél, ismerkedés
 - d) A következő kiállítások megnyitása és megtekintése:
Portugál és külföldi ex libris-irodalom.
Régi portugál superexlibrisek.
Portugál heraldikus ex librisek.
XX. századi portugál művészek ex librisei.
Magángyűjtemények tematikus ex librisei
Nemzetközi ex libris-kiállítás.

1976. AUGUSZTUS 12. CSÜTÖRTÖK

- 10 óra a) Előadások, diavetítés
b) Első csereülés
c) Pályázati zsűri ülése
- 14 óra 30 a) Calouste Gulberkian muzeum megtekintése vezetéssel.
b) Második csereülés és a kiállítások megtekintése
- 22 óra Látogatás az Estufa Fria-ban, a VII. Edvárd parkban, utána zene hallgatása.

1976. AUGUSZTUS 13. PÉNTEK

- 10 óra A pályázat eredményének kihirdetése és a beérkezett művek kiállításának megnyitója.
- 12 óra Harmadik csereülés
- 14 óra 30 A kongresszus kiértékelése, negyedik csereülés, baráti találkozó az Alapítvány kertjében.

**XVI. NEMZETKÖZI
EX LIBRIS
KONGRESSZUS**

LISZABON

**EX LIBRIS
Dr. GOMBOS
LA'SZLO'**

Fony

ERY Antal fametszete X2

1976. AUGUSZTUS 14. SZOMBAT

óra Résztevők és kísérők gyülekezése a kongresszus székhelyén (C.Gulberkian alapítvány) Kirándulás, melynek során a következő helyeket keresik fel: Queluz-i Nemzeti Palota, Cabo de Roca, Európa legnyugatibb pontja, a Guincho-i strand, a Boca do Inferno (Pokol kapuja), Cascais és Extoril, Lisszabon környékén.

óra Ebéd

óra A Belém Torony és a Jerónimos kolostor megtekintése.

óra Visszatérés a szállókba.

den munkaülés a kongresszus székhelyén, a Calouste Gulberkian Alapítvány helyiségeiben lesz.

rtvételi díj 1.300 escudo (kb. 1.000,- Ft) a kongresszusi résztvevők és 500 escudo a kísérők részére. Ez az összeg minden, programban megjelölt látogatásra vonatkozik, kivéve a kísérőket, akik a FISAE III. kötetet nem adják meg.

észtvételi díj a rendezőbizottság pénztárosához fizetendő július 11-ig. Génio Mealha Costa, Rua Coelho da Roca, 122-r./c. Esqu., Lisboa 3, (Lisszabon)

A KÉPZŐMŰVÉSZETI FŐISKOLA GRAFIKAI OSZTÁLYÁNAK 1932-1948 ÉVEKBEN KIADOTT ÉVKÖNYVEINEK LEÍRÓ KATALÓGUSA

Mult számunkban közreadtuk Varga Nándor Lajos tanulmányát a Képzőművészeti Főiskola Grafikai Osztályának évkönyveiről. Ezuttal ugyancsak a megvalósításában közöljük azok bibliográfiai adatait.

1. Az O.M.kir. Képzőművészeti Főiskola Grafikai Osztályának munkái 1932-1933. Szerkesztette Varga N.L. a grafika tanára. Budapest, 1933. Előszó: Varga N.L. Tartalmazza: Andor L., Ábrán Z., Bartha László, Endrey Gy., Élesdy I., Gadányi F., Iván Sz., Koffán K., Kürz J., László Gy., Metykó Gy., Patay M. munkáit. Cimlap, szöveg fametszet 60 példány készült.
2. Az O.M.kir. Képzőművészeti Főiskola Grafikai Osztályának munkái 1933-1934. Szerkesztette Varga N.L., a grafika tanára. Budapest. Tartalmazza: Benkovits Gy., Dienes I., Endrédy Gy., Élesdy I., Kürz J., László Gy., Metykó Gy., Patay M., Schilling J., Sinkó K., Tamássy S., Tombor I., Vidra M., Iván Sz. munkáit. Cimlap, szöveg fametszet.
3. Cim, mint a 2., 1934-1935. Előszó: "A vonal", László Gyulától. Tartalmazza: Dienes István 3 fametszetét, Endrédy Gy. 2 linómetszetét, Élesdy I. 4 fametszetét, és 2 rézkarcát, Gadányi Tosa Ferenc 8 fametszetét, Gulácsy L. (SCH) F: 1 rézkarcát, Iván Szilárd 3 fametszetét, Metykó Gyula 3 linómetszetét, Patay Mihály 13 fametszetét, Pomogáts Béla 3 fametszetét, Schilling János 3 linómetszetét, Sinkó Károly 2 fa és 2 linómetszetét, Varga Mátyás 2 fametszetét, Tahi-Tóth Nándor 2 linómetszetét, Virányi Ernő 2 linómetszetét, Whitney Arthur Harold 5 linó és 7 fametszetét. Készült 60 példányban. Cimlap: cimerpajzsban grafikus metsző és nyomtató szerkesztés.
4. Cim, mint a 2-es, 1935-1936. Előszó: "Székely Bertalan grafikája", Emánuel Bélától. Élesdy I., Gerencsér Anna, Kóhalmi Henrik, Metykó Gyula, Nagy Lajos, Nagy Öndön, Pomogáts Béla, Schilling János, Somlai Gyula, Somlai József, Szervánszky Jenő, Tenkács Tibor és Tahi-Tóth Nándor munkái összesen 28 fa- és linómetszetet. Nyomatott 60 példányban. Cimlapon említi a 3-nál.
5. Cim, mint a 2-es, 1937-1938. Előszó: Karay Gyula: "A grafika" Tartalom: Rézmetszet: Pomogáts Béla, rézkarc: Gulyás (SCH) Ferenc, Nagy Öndön, Somlai Gyula, Figlár Géza. Fametszet: Iván Szilárd, Pomogáts Béla, Nagy Lajos, Somlai Gyula, Karay Gyula, Linómetszet: Somlai Gyula, Karay Gyula, Zartler György, Tar (Theisz) István, Nádaskay József, Ósz Dénes, Tenkács Tibor, Albán Ilona. Nyomatott 50 példányban. Cimlap - emlékeztető mint a 3-nál.
6. Cim, mint a 2., 1938-1939. Cimlapon: női alak, Varga N.L. linómetszet. Belső cimlapon: cimerpajzs, mint előbb. Előszó: "A fametszetről", Somlai Szilárdtól. Tartalom: 12 rézkarc: Hering Julia, Karay Gyula, Markovits Svetislav, Ósz Dénes, Péczely Antal, Péterfi István, Somlai Gyula, Tahi-Tóth Nándor.

ÁN Szilárd fametszete X2 - 1937

na, Virányi Endre, Zilahy Endre, Iscserekov András művei; 32 fametszet: Kor Ágnes, Figlár Géza, Iscserekov András, Karay Gyula, Kóhalmi Henrik, Kunt Ernő, Kurucz Dezső, Ósz Dénes, Papp Iván, Rosenberg Miklós, Tóth Ilona, Tenkács Tibor, Theisz-Tar István, Vida Mária, Zartler György munkáiból. 17 linómetszet Kóhalmi Henrik, Nagy Ödön, Papp Iván, Tallós Anna, Tenkács Tibor, Tibay Erzsébet, Virányi Endre, Zartler György szerkesztésénél. Készült 60 példányban.

Könyv az O.M.kir. Képzőművészeti Főiskola Grafikai Osztályának kompozíciós pályázataiból. Budapest, 1941. VII. (Ósz Dénes fametszete) Belső címlap, mint 2-nél, 1940-1941. Előszó: Varga N.L.

Feladat: Szövegkép készítené Petőfi Sándor: Egy gondolat bánt engemet költeményéhez. Fametszet szálducon 9-12 cm körüli méretben.

Feladat: Vásári jelenet, színes linómetszet, alányomásos vagy átnyomásos munkában. 18-24 cm körüli méretben (I.: 20 fametszet, II.: 22 linómetszet). Készült 60 példányban)

Könyv, mint a 2-es, 1941-1942. Külső címlap: Évkönyv stb. Budapest, 1942. (kötet) Előszó: Varga N.L. Tartalmaz 18 fametszetet és 13 linómetszetet. Készült 60 példány.

Könyv, mint a 2-en, 1942-1943. Kivül: Évkönyv stb. Budapest, 1943. 9.- előszó: Varga N.L.

Első félévi kompozíciós feladat: két meztelen alakból kép szerkesztendő, szálducon. (6 fametszet)

Második félévi kompozíciós feladat: Kettős arckép szálducon. (6 fametszet)

Erdős Tibor 5 fametszete. Nyomatott 60 példányban.

Könyv, mint a 2-en, 1945-1948. Kivül: Évkönyv stb., Budapest 1948. 10 (kötet). Előszó: Varga N.L.

Kompozíciós feladat: Levétel a keresztről (16 fametszet)

Fametszetek (39 fametszet)

Linómetszetek (3 linómetszet)

Nyomatott 60 példányban.

KOPASZ MÁRTA GRAFIKÁI (Minikönyv)

Titkárunk címére a közelmúltban szokatlan méretű exlibris-kiadvány, egy bőrkötésű minikönyv érkezett. Tábláinak mérete mindössze 4,5x5,5 cm, a tet vastagsága alig éri el az 1 centimétert. Címe: KOPASZ MÁRTA GRAFIKÁI. Az impresszum szerint a Szegedi Nyomda MTESZ Miniatűr Könyvklubjának tagjai készítették társadalmi munkában. Az 540 példányban kiadott mű izlettípusa és tipográfiája és kötetterve Farkas János és Varga József munkáját dicséri. A könyvet szerkesztette és előszóval ellátta: Szelesi Zoltán.

Napjainkban a miniatűr könyvek gyűjtése soha nem tapasztalt méreteket ölt. Nem biztos, hogy annyi olvasója is van e parányi könyvremekeknek, mint ahányan vásárolják, gyűjtik ezeket. Valljuk meg, sokak számára fárasztó ilyen apróbetűs szöveg olvasása. A szegedi minikönyv szerencsésen hidalja ezt a nehézséget, a bevezető szöveg mindössze néhány oldalas.

Szelesi Zoltán igen tömören, rokonszenves tárgyilagossággal mondja el az olvasónak, mit jelent Kopasz Mártának Szeged és a régióba mit adott a művésznő mindezért e nagykulturájú városnak. A kötetkezelésében kisgrafikák következnek, igen jól megfelelően a kis méretű műterményeinek. (Kár, hogy sehol sem árulja el a könyv, hogy a grafikák milyen technikával készültek.) E művek csupán néhány foltra, a lényegre leegyszerűsített fekete formákból állnak és nem egy közülük súlyos történelmi, művelődéstörténeti emlék hordozója. Ezért tartozik a könyv legszebb és legigazibb lapjai közé a IV. Béla emlékeztetere készült "Magányos lovas", vagy a "Szegedi Szent György" diadalmas-zászlós figurája. A változatos anyagban szegedi városképek, helybeli gyűjtők exlibrisei, a táj hangulatát tükröző alkalmi grafikák találhatók. Mindezek örömet okoznak a szemnek, mindazok számára, akik ezt a tenyérbesimuló kis könyvet kézbeveszik.

A munka elérte célját. Igazat kell adnunk Szelesi Zoltánnak, aki a bevezetőben megállapítja: "Könyvecskénk, amely válogatást ad a művésznő szigorúbb kötetlenebb kifejezési korszakainak historikus és modern hatású signettjeit ex libriseiből, hiven tükrözi azt az eredeti "szegedi szellemiség"-et, amire Kopasz Márta nemzetközileg ismert, sőt elismert művészetének jellemzője vált."

Dr. Soós

*Feltehetően nagyobb méretű metszeteknek a reprodukciói. Kárl (szerk.)

IS ITALIANI E STRANIERI. Milano, 1974.

ntero bevezető tanulmányával. A bibliofil kiállítású, kis formátumu köte-
rös félbőr kötés, tokban) a neves Mondadori könyvkiadó cég adta ki
számára, 3998 példányban. Könyvárusi forgalomba nem került. A beve-
tanulmány rövid összefoglalást ad az ex libris multjáról és jelenéről, majd
mint 160 ex libris reprodukciója következik, a legrégebbiektől kezdve
nk művészeti törekvéseiig. A hangsúly a régebbi műveken van, jelentős
al szerepel a századforduló könyvjegyművészete is. Magyar művész csak
erepel: Diskay Lenke két ex librisét láthatjuk, melyek Berkesi Sándor és
reier részére készültek. Magyar vonatkozású még Johannes Dernschwam
ázadi ex librise, mely a Széchenyi Könyvtár régi magyar ex libris-gyűj-
ében is megvan. A tulajdonos még magyarországi működése előtt készít-
zt a fametszetet. A rövid bibliográfia két magyar műről emlékezik meg:
y L.: Az ex libris Magyarországon és külföldön (1913) a könyvről és a
r Exlibris 1935-36. folyóiratról, melyet tévesen mint Budapesten kiadot-
ez, Debrecen helyett. Meg kell azonban állapítanunk, hogy a magyar
is-művészet valamivel bővebb bemutatást érdemelt volna...

DRUZYCKI: DET MODERNE POLSKE EXLIBRIS. (Det europaeiske ex-
fter 1950, Vol.1. Redakteur: Klaus Rödel) Frederikshavn 1974. 106 ol-
adva 300 példányban.

kötettel az Exlibristen kiadó egy új sorozatot indít el: a modern euró-
ibris 1950 után. Az első kötet szerzője, egyébként ismert lengyel gyűjtő
prisművész, előljáróban ismerteti a lengyel exlibris multját és a lengyel-
gyűjtők tevékenységét. A közelmúlt néhány kimagasló művésznének rövid
ása után betűrendben tárgyalja a mai legelismertebb exlibrisművészeket;
anski, Cz.Borowczyk, A.Bortowski, St.Dawski, Zb.Dolatowski, Stefania
-Flin, J.Druzycki (a szerző), J.Gielniak, A.Golebniak, J.Halicki,
owski, J.Jarnuszkiewicz, Alina Kalczyńska, Zofia Kubacka, A.Młod-
ki, J.Napieracz, H.Placiennik, T.Przykowski, Alina Rogalska-Kacma,
i, A.Sielicki, K.M.Sopocko, E.Stankiewicz, J.Szuszkiewicz, B.J.To-
Z.Wasniewski, St.Wejman, Zofia Wilczek, Krystyna Wojcik, és Krys-
rblewska alkotják ezt a sort. Joggal hiányolhatjuk egyik-másik művész
ását (hogy csak az elhunytak közül E.Grabowskit, vagy a mai fiatalok
V.Luczakot említsük), de egy válogatás minden esetben számol a más
ntokat képviselő bírálattal. A művészek bemutatása életrajzi adataik,
águk, kiállításai, kiadott műveik felsorolásával nem nagy terjedelmű,
növeli a szöveget a négy nyelvű közlés (dán, francia, német, angol).
sztrációs anyag jó képet ad a művészekről: 3-7 ex librist minden mű-
nkasságából közöl, és nagyon sok az eredeti, beragasztott példány.
owskinak mind az 5 bemutatott műve eredeti többszínű nyomat.) A szép
u, nagy formátumu könyv befejezésül közli a szakirodalom legfontosabb
ek adatait. Értesülésünk szerint a sorozat következő kötete a csehszlovák
snek lesz szentelve, utána pedig esetleg a magyar...

G.TIDOMANE: PETERIS UPITIS. Riga, 1975. A lett nyelven írt 140 oldalas könyv tartalmát - a lett nyelv ismerete hiányában - csak a képek alapján tudjuk közölni. Fényképeket látunk szülőházáról, családjáról, arcképeket és különböző korairól, rajzainak, festményeinek reprodukcióját és fametszeteket, melyek a könyv legnagyobb részét teszik ki. Szabad grafikáinak témája a lusi emberek és a halászok küzdelmes élete, a tenger és az erdők világa. Metszetein megjelenik az új világot építő lett ember is. Természetesen jelennek meg a helyi életet foglalkoztató reprodukált ex librisei is, melyek közül a legrégebbi 1958-ban készült. Az egyik fénykép P.Upitist a budapesti exlibris-kongresszuson ábrázolja, Jevgenyij Goljahovszkij elhunyt szovjet grafikusművésszel együtt. Mindkettő viseli a lánchidas kongresszusi jelvényt és ez a fénykép is emlékeztet azokra a szép napokra, amikor Budapest felé fordult az egész világ ex libris-kedvelőinek figyelme.

KATALÓGUSOK

MOSTRA DI EXLIBRIS DELLA RACCOLTA DI GIANNI MANTERO. Como, 1975. A katalógus, amely A.Longatti előszavával jelent meg, a comoi Serre Reale Kulturközpontban G.Mantero gyűjteményéből rendezett kiállításához (1975. április) készült. A fogalmi meghatározások, és az egyesületek, kongresszusok történetének ismertetése után a katalógus a következőképpen csoportosítja a tekintélyes anyagot: A) A legrégebbi exlibrisek (12 db), B) Régi exlibrisek, C) XIX.századi exlibrisek és romantikus ex librisek, D) "Liberty" ex librisek, E) Szimbolista művészek ex librisei, F) Cossmann-iskola (Bécs), G) De Carolis iskola (Olaszország), H) 1900-as évek első fele (20 külföldi és 11 olasz művész), I) Kortárs művészek ex librisei, J) Olasz és 86 külföldi művész) Természetesen mindezt a magyar grafikusművészek szerepeltetése érdekeli a legjobban: Bordás Ferencről 8, Diskay Lenkéről 1, Fery Antaltól 6, Kass Jánostól 4 és Stettner Bélától 4 ex libris volt kiállítva. Romániát Feszt László és Deák Ferenc képviselte. A válogatás a rendelkezésre álló hatalmas anyagból arányosnak mondható, természetesen magán viseli a gyűjtő egyéni szempontjait, de így is világos, áttekinthető képet ad az ex libris-művészet múltjáról és jelenéről. A katalógust számos kép illusztrálja, a nevek írásánál rengeteg a hiba. (Hozzánk, magyarokhoz ezuttal irgalmas volt a tipografus - eltekintve az ékezetektől)

JUBILEJNÁ VYSTAVA SOVIETSKYCH KNIZNYCH ZNACIEK 1945-1975. Bratislava, 1975. december - 1946. január.

A felszabadulás 30. évfordulója alkalmával Pozsonyban rendezett szovjet ex libris-kiállítás katalógusának előszavát K.Izakovic, a KSEB titkára írta. Az állított anyag az alábbiak szerint volt csoportosítva: A) A nagy honvédő háború ex librisei (pár szavas témamagyarázatokkal), 121 db., B) Szibériai művészek ex librisei és ottani gyűjtők részére készült külföldi exlibrisek, 136 db., C) S.G.Ivenszkij részére készült ex librisek szovjet (213) és külföldi (84) művészekről. Utóbbi csoportban Kertes Kollmann Jenő egymaga 25 lappal szerepel. D) R.Kopilov (sz. 1926) ex libriseinek teljes sora, 1963-tól, összesen 200 lap. E) Mihail Panykov (sz. 1921) művei 1965-től 1973-ig (144 mű) 28 illusztrációval diszitett füzetet betűrendes névmutató egészíti ki.

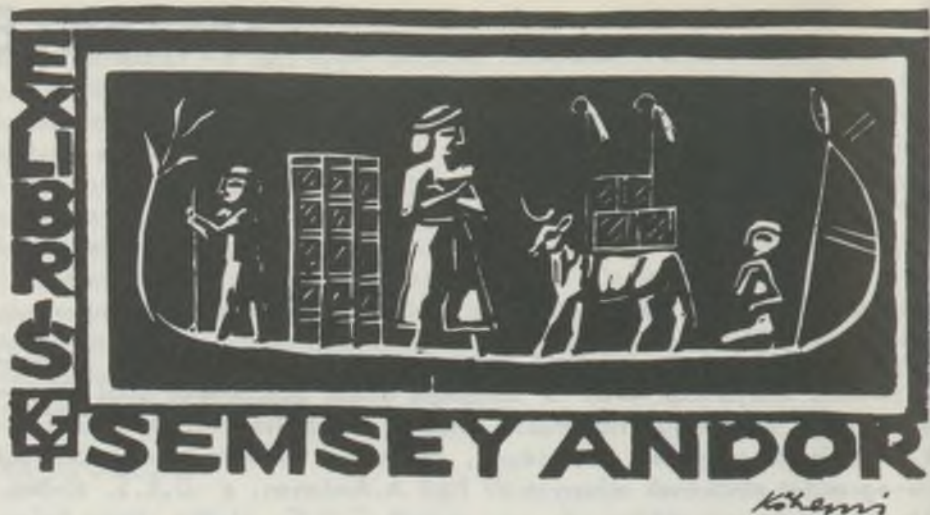
LIBRIS REVUE, 1.k. 1975.3.SZÁM

Hivatalos F.I.S.A.E.-folyóirat harmadik számát a malborki VII. bienná-szenteli. Előjáróban közli a katalógus Bogna Jakubowska által irt tar-előszavát és gazdag illusztrációs anyagot a kiállított művekről és a ki-megnyitáson megjelent közönségről. Nekrológ emlékezik meg két régi s-egyesület elnökének elhunytáról: Poul A.Andersen, a D.E.S. elnöke, ngőri kongresszus titkára és az osztrák Ö.E.G. elnöke, Hugo Balzar t kegyelettel fogják mindazok megőrizni, akik személyesen vagy leve-utján őket megismerték. Rövid cikk köszönti a hatvan éves Herbert Ott grafikusművészt. Két színes, eredetiben közölt és több reprodukcióban tott ex librise jó képet ad művészetéről. Kazimierz Nekanda-Trepka ajzát 9 exlibris-illusztráció kíséri. Nekanda-Trepka 1918-ban született an. Orvosi diplomáját 1950-ben szerezte, de közben művészeti tanulmá-is végzett a Wilno-i Képzőművészeti Főiskolán. Több, mint 100 ex lib-szített, tulnyomó részben linómetszeteket. Kedvelt témái az akt és az et.

LIBRIS FRANCAIS 37.évf. 117.szám: 1975. október.

Nemzetközi Évét méltóbban nem köszönthette volna francia laptársunk, gy legújabb számában közli JACQUES BOIS cikkét a nők exlibriseiről. alkotásokról van ebben az írásban szó, melyeket francia vagy külföldi ek készítettek egy-egy hölgy számára. Mintegy 250 exlibrisről esik szó, et témánként osztályoz a szerző. Így egy-egy csoportban szerepelnek a s vagy jelmondatos lapok, a női divattal foglalkozó vagy a gyümölcsö-trágokat, könyveket, stb. ábrázoló grafikák. Örömmel olvastuk a felső-n Fery Antal, Kékesi László és Vertel József grafikusművészeink nevétl emberek exlibrisei" című, immár hagyományos rovatukban ez alkalommal asban született dr. Pomian-Pozerski könyvjegyét ismertetik. A tulajdonos, eur Intézet vezető munkatársa, a konyhaművészetről irt könyvei révén ismertté. Fametszetű lapját a lengyel PRZYPOWSKI készítette. - Két tagtársról is megemlékezik a lap. Az egyik Albert Kolb (1891-1975), város egyetemi könyvtárának igazgatója, a neves gyűjtő, a másik Jean (1898-1975) grafikusművész.

g lapszemléjükben a Kisgrafika 1975/1.számát is ismertetik.

KÓHEGYI Gyula linómetszete X3/2

A ARTE DO EX-LIBRIS, 70.SZÁM (1975. 4. negyedév)

Ezzel a számmal befejeződött a folyóirat IX. kötete (Itt jegyezzük meg, ennek a folyóiratnak 2-2 évfolyama alkot egy kötete, mely nyolc számból áll. A kongresszussal kapcsolatban azóta megkaptuk a részletes műsort, ezt a hár között ismertetjük. Rövid cikk ír az új braziliai ex libris utörőjéről, J. Wasth Rodriguesről. Az amerikai Pall Bohne-t mutatja be Audrey Spenn Arellanes cikke. Bohne 1935-ben született St.Louis-ban (Missouri), ex libris szedett szöveggel kombinált klisérajzok. Semsey Andor cikke Kóhegyi Gyula ismerteti. A cikket 6 rézkarc illetve rézmetszet és 3 linómetszet reprodukció kíséri, majd közli a művész alkalmi grafikáinak és exlibriseinek felsorolását technikák megjelölésével. Reméljük, hogy ez a cikk újabb barátokat szerez Kóhegyi Gyula nemzetközileg is elismert ex librisművészetének. A legújabb portugál exlibrisekről ír Fausto Moreira Rato (Ez a tanulmány szerepelt a brazil kongresszus referátumai között is.) Az első portugál exlibris feltehetően 18. század után készült, Francisco de Melo Torres, marques de Sande részére. Meg kell jegyezni, hogy az 1900 év előtti időből 10.000 portugál ex libris ismert. Dr.Francisco de Assis Teixeira kisebb, a régi portugál exlibrisekről szóló tanulmányainak ujraközlését ez a szám zárja. Összesen 55 kis cikk került közlésre 1968 óta. Moreira Rato az ex libris-terminológiának szentel egy oldalt. António Pais Ferreira, Christian Blaesbjerg és Aulo-Gélio Severino Godinho újabb műveinek felsorolásával zárul a szám.

Fogedgaard a "Jugendstil" ex librisekről ír (Nálunk ennek a kornak a neve "szecesszió" néven ismeretes. Ennek a kornak az előfutárait Angliában találjuk meg. Két periódusra oszthatjuk a szecessziót: az első a virágos, a második a 20.század elején a geometrikus. A stilus utolsó virágkora Bécsben Magyarországról is megemlékezik a cikk, művésznevek említése nélkül. A 16 reprodukció jól illusztrálja a szecesszió korának ex libris-művészetét. Paul Pfister írása bucsuztatja el a nemrég elhunyt Karl Blossfeldet. Oktat hatvanadik születésnapja alkalmával köszönti egy cikk. A kiváló grafikusművész egyike a legtermékenyebb ex libris-művészeknek: 1932 óta mint 1000 ex librist készített, nem számítva a variánsokat. Az egyesületi lap több rövid híradást olvashatunk; a svájci SELC, a svéd SEF, az Exlibris Club, a finn, csehszlovák, holland egyesületi hírek között a K.B.K. és a csehszlovák Ajtási Dürer Kör működéséről is értesülünk.

NALIEN. A Pirckheimer-Gesellschaft könyvművészeti és bibliogiliával kiadó folyóirata. Ötvenhetedik füzet, 1975. Ez a füzet több ex libris-írást tartalmaz: Pavlina Hamonová a Mansfeld-nemzetség több ex libris-íráskötéséről, super-exlibriséről ír, melyek Plzenben és Prágában találhatók. Gerd Haines és Lothar Lang a jugoszláviai ex libris-kongresszusról írnak, melyen a szerzőkön kívül résztvett Oswin Volkamer grafikusművész. A cikk kifogásolja, hogy a pályázaton nem valódi könyvjegyeket, hanem grafikusműveket díjaztak, és hogy feledésbe merül a könyvjegy eredeti funkciója. A füzet szeminárium régi exlibris kiállítását a szerzők nagyra értékelik. A füzet illusztrációk között egy régebbi Drahos-lap is szerepel. Magyar vonatkozású írást ír a Kondor Béláról, mint könyvillusztrátorról.

SK EXLIBRIS TIDSSKRIFT 27.évf. - 1975.évi 4.szám.

Első cikkét H.FOGEDGAARD írta az NDK-ban élő WILHELM RICHTER grafikusművészről, az erfurti pedagógiai főiskola tanáráról. A művész linóleum- és vaskertről készített lapjain főként humoros állatmotívumokkal találkozunk. - Folytatják a füzet kedvelt sorozatát: "Olvasóink exlibrisei" című rovatukban közlik a több eredeti, beragasztott exlibrist publikálnak Jarmak (szovjet), Lebovitz (izraeli) és Naha (német) grafikusművészekről. - A neves cseh gyűjtő, J.ŠTĚPÁNEK cikkében arról a látogatásról számol be, melyet PREMYSL ROLCIK grafikusnál tett. Cikkét 12 fametszet illusztrációja kíséri. A művész először metszi fába a növények, virágok, bogarak erősen átírt, nemesen ábrázolt formáit. - Új sorozatot indít a folyóirat a már-már elfelejtett, régi ex libris-írásekről. Elsőként H.FOGEDGAARD ismerteti EDWARD PELLENS flamand (1872-1947) művészetét, mely a századforduló izlésvilágát képviseli. A füzet lap- és könyvszemléjünkben a KISGRAFIKA 1975/2.számát ismertetik, bemutatják az 1975. évi Balatoni Kisgrafikai Biennále, a ceglédi II. országos grafikai kiállítás katalógusát és a lisszaboni kongresszusra készült magyar kiadványt (Magyar Kisgrafika 1975).

EXLIBRIS WERELD 18.évf. 4.szám: 1975. december.

A lapban magyar vonatkozású, említésre méltó közlemény nem jelent meg.

EXLIBRISKUNST UND GEBRAUCHSGRAPHIK JAHRBUCH - 1975.

Az NSZK exlibris-egyesülete nem jelentet meg rendszeresen a többi országhoz hasonló folyóiratot. Ennek hiányát pótolja az évente kiadásra kerülő, szép kiállítású évkönyv. Mostani évkönyvük 64 oldalas és benne számos, leírás nélküli, érdeklődésre számot tartó tanulmányt olvashatunk.

ERNST WETTER cikke a svájci exlibrisekről szól. Érdemes megjegyeznünk, hogy Svájcban a 15.századból 9 db exlibrist tartanak nyilván. A 16.századból 130, a 17.századból pedig 900 db exlibris maradt meg napjainkig. A 18.századból 2.150 darab szerepel A.Wegmann híres publikációjában, míg a 19.századból 3.150 exlibris létéről tudnak a svájci szakemberek. A 20.század exlibriseinek számát 5-6 ezerre becsüli a szerző. - FERDINAND STAEGER német grafikusművész születésének 95. évfordulójáról E.HIERONIMUS emlékezik meg, közölve a művész hozzávetőleges oeuvre-listáját is. - Az 1975-ben elhunyt KARL BLOSSFELD-ről, a nagy német exlibris-művészről G.KREYENBERG emlékező sorait olvashatjuk. Ezuttal közlik műveinek jegyzékét is. - W.GEISLER neves német festőművész 1975-ben töltötte be a nyolcvanadik életévét. Ez alkalommal K.KAUENHOVEN ismerteti a 134 fametszetű lap alkotóját. Az évkönyv tíz fametszetének fényképét és egy eredeti, kétszínben nyomott fametszetét is bemutatja. - Hetvenedik születésnapja alkalmából kap méltatást az évkönyvben RUDOLF WARNECKE és HERMANN HUFFERT.

A hatvan esztendő HERBERT OTT-ot H.APPELTSHAUSER köszönti cikkében, melynek gazdag illusztrációs anyaga az évkönyv értékét igen emeli. Számos eredeti, többszínű, szignált lapot ragasztottak be a kiadványba!

A német grafika egykori mesteréről, MAX KÖRNER professzorról (1887-1974) NORBERT H.OTT cikkét olvashatjuk, három eredeti linómetszet kíséretében. ANTONIA CORMEAU monotipia-exlibrisei a technika újszerűsége miatt érdemelnek figyelmet. A fiatal művésznő enémű alkotásait W.WALLICEK méltatja. Az évkönyv befejező részében két cseh és két magyar grafikusművész munkásságának ismertetésére kerül sor. Örömmel olvashatjuk itt H.LAUT írását KÉTSZÍNŰ LÁSZLÓ művészetéről. A szerző ismerteti művésznünk pályafutását, kiemelve a kisgrafikák mellett igen jelentős bélyegtervezői munkásságát. Művészi erények közül a világos, egyszerű kompozíciót, rézmetsző vonalainak zeneiségét találjuk jellemzőnek. - SZELESI ZOLTÁN német nyelvre fordított cikke KOPASZ MÁRTA szegedi grafikusművésznünket mutatja be. A szerző kiemeli tanulmányában azt a jelentős szerepet, amit a művésznő a nagy grafikai múlttal rendelkező magyar város kulturájában, a jövő nemzedékének nevelésében betöltött. Számos illusztrációval kísért cikk ismerteti Kopasz Márta 1974-ben megjelent exlibris-minikönyvét és függelékben közli a művésznő kiállításainak, elnyert díjainak felsorolását, a róla szóló publikációk jegyzékét. (Két művésztárgyfenti szerepléséhez a Szerkesztőbizottság szívből gratulál!)

Deuxième Exposition Nationale de la Petite Graphique fut inaugurée dans la ville de Cegléd par le président de la KBK, professeur Lajos Nándor Varga. Dans l'article du docteur SÁNDOR LÁSZLÓ ILLYÉS (P.1-4.) on y a exposé des œuvres graphiques créées par 40 artistes. C'était Zoltán Perei qui a gagné le premier prix du concours organisé à l'occasion de l'exposition. Le deuxième prix fut adjugé à Mme Lenke Diskay, le troisième à Imre Kovács. Béla Stettner remporta le prix spécial du Centre d'Instruction du comitat Pest. L'organisateur de l'exposition de bonne qualité était l'artiste László Lázár Nagy qui a aussi participé avec une belle série de xylographie.

ARATÓ présente l'artiste hongrois ZOLTÁN PEREI (P.5.-8.), dont les œuvres furent présentées en 1973 dans la Bibliothèque de Jászberény. Il est un artiste typiquement moderne qui s'occupe volontiers de l'art graphique du 20ème siècle en gravant de nouveau ses œuvres graphiques. Sa liste d'œuvres récemment composée dépasse les 1200 numéros. - En octobre 1975 la République Tchécoslovaque de Budapest a présenté entre ses murs les créations de JENŮŠ BŘÍŽ, artiste de Prague. ANDOR SEMSEY fait connaître son activité artistique. (P.9-12.) Il est né le 21 avril 1921 à Prague et il y a terminé ses études d'artiste en 1950. Ses premiers ex libris furent présentés déjà en 1947, à l'occasion de l'exposition mondiale de l'ex libris dans sa ville natale. Ses favoris sont les monuments historiques, les divers vues ravissantes de la ville. Il grave ses telles créations sur plaque d'acier. Il est membre du Groupe des Artistes Tchécoslovaques, portant le nom du célèbre artiste du 17ème siècle Johann Wenzel Hollar. Comme artiste du timbre, il est bien connu par ses créations dans le monde entier.

Continuons la publication de l'essai du docteur REZSŐ SZIJÓ sur l'artiste espagnol JÁNOS MATA. (P.13-16.) - C'est FERENC GALAMBOS qui écrit sur le peintre espagnol JULIO-CÉSAR SALVATIERRA. (P.17-19.) Il est né en 1924 à Madrid où il vit aussi à présent. Ses premiers ex libris furent présentés en 1947. Depuis cette année il a participé aux plusieurs expositions du groupe du Musée. Le "Museo Estudio Salvatierra", fondé par lui dans sa ville natale est un institut d'importance du tourisme. Ses ex libris possèdent une beauté particulière, ils sont témoignages d'une viguer créatrice originale.

La rubrique "Forum des Collectionneurs" c'est ANDOR SEMSEY qui répond à la question: "Comment devenais-je collectionneur de l'ex libris?" (P.13-16.) L'auteur s'intéressait aux arts graphiques depuis sa jeunesse il a créé des graphiques de grand format. Il a participé à la composition

des catalogues d'oeuvres des divers artistes en collaboration avec le Maître N.L.Varga. Son amitié avec le feu Zoltán Kaveczky l'a conduit à la collection systématique de la petite graphique. Depuis la fondation de la KBK il est membre de la Direction. Depuis 1964 il a participé aux Congrès Internationaux de l'Ex Libris et durant trois périodes il était membre de l'administration de la FISAE. Sa collection dépasse les 15.000 pièces. La plupart de ses ex libris est conservée sur passepartout de dimension 42 x 30 cm. Durant les dernières 15 années sa collection était présentée sur plusieurs expositions, organisées dans institutions diverses. D'après son opinion la collection des petites graphiques n'est pas seulement une espèce de la collection des oeuvres d'art, mais elle est en même temps le développement des relations humaines.

"Tandis que je vis, je collectionne" - c'est le titre de l'article de DEZSŐ NAGY (P.25-28.), collectionneur de Debrecen. Son attachement pour l'ex libris se date de l'année 1935. Il était un des premiers membres du Guildes Ajándék Dürer. Il possède environ 12.000 oeuvres graphiques et il fait le change avec ses 23 propres ex libris. - Après les nouvelles nous publions le programme détaillé du XVIème Congrès Internationale de l'Ex Libris, organisé à Lissabon entre 11 et 14 Août 1976. (P.36-37) Sur les pages 38-39 fut publié le catalogue descriptif des annuaires publiés entre 1932 et 1948 par la Classe de Graphique de l'École Supérieure des Beaux-Arts de Budapest. (L'article de N.L.Varga sur ces publications fut publié dans notre numéro de 1975/3.)

Dans la rubrique KÖNYVESPOLC (Casier de bibliothèque) sont présentés quelques importantes publications (livres et catalogues) sur l'ex libris, parus dans les années dernières. Les revues d'ex libris recensées par Andor Semmelweis et Imre Soós se trouvent sur les pages de 43-46.-

Megjelent 500 példányban 4 (A/5) iv terjedelemben
76429 Datorg Nyomda - Felelős vezető: Harkai József

EL Zoltán 7 Budapest mhegyi ut 64/3 hrsz.	STETTNER Béla 1111 Budapest Budafoki ut 57/b.	TELLINGER István 3533 Miskolc Szentpéteri kapu 52.
SPÖKY István 4 Budapest edessy u. 3.	SZABADOS Árpád 1084 Budapest József u. 3.	TROJAN Marian József 3390 Füzesabony 48-as ut 7.
SZLER Károly 2 Budapest Simelweis u. 2.	SZABÓ M. László 1136 Budapest Hegedüs Gy. u. 49/51.	VARGA Nándor Lajos 1062 Budapest Népköztársaság utja 84.
CH Károly 5 Budapest Hádi u. 31.	SZEKERES Ferenc Szeged Kiskert u. 33.	VARSÁNYI Pál 1148 Budapest Kalapács u. 7/a.
VASZ Erzsébet 0 Dunaujváros rád u. 38.	SZEMETHY Imre 1092 Budapest Bakács tér 7.	VÁCI András 1113 Budapest Bartók Béla ut 78.
VASSY Csaba 7 Budapest Tirok utja 50/52.	SZUNYOGHY András 1042 Budapest József A. u. 60.	VÁRKONYI Károly 4024 Debrecen Blaháné u. 4.
ZANITS Tibor 0 Érd örög u. 100.	SZÜTS Miklós 1136 Budapest Hegedüs Gy. u. 7.	VERTEL József 1024 Budapest Tizedes u. 3.
ZRBENZ Károly 0 Sopron enczi J. u. 50.	TARJÁNI S. Jenő 1171 Budapest Várviz u. 50.	ZALA Tibor 1118 Budapest Kelenhegyi ut 12/14.
	TAVASZY Noémi 1054 Budapest Széchenyi u. 1.	

A listán csak Alap-tagok vagy képző-, iparművészeti
főiskolát végzettek szerepelnek.

Következő számunkban a pártoló tagok listáját kezdjük közölni.

